

Ս. ԵՓՐԵՄԻ

ԽՈՒՐԻՆ ԱՍՈՐԻՈՅ

ԿՅՈՒՐԴՔ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՅ

ՌՅԶԴ - 1934

በበቀላቸው

ጊዜ ይገኛሉ

ገጽ

Ե Ո Ւ Ր Դ Ք

Լիգայնի Գալուստ Կիլիսյանի
Հիմնարկության կողմից

Հայկական ՍՍՌ-ի Գիտության
Ակադեմիայի Մատենադարանին

1966

2
Ս. Ե Փ Ր Ե Մ Ի

Խ Ո Ւ Ր Դ Ն Ս Ս Ո Ր Ի Ո Յ

Կ Յ Ո Ւ Ր Գ Ք

Պ. Լ. Ե. Տ. Ի. Կ

Ի Տ Պ Ո Ր Դ Ն Ս Ս Ո Ր Ի Ո Յ

0029 - 1951

ՅՈՒՇԻԿ

ԽՆ ԿԱՐՈՅՐ

Հ. ԼԵՒՈՆԻ ԱԹՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼՍԵՑԻՈՅ

ԾԱՂԿԱՐԱՐ ԵՐԿՆԻՅ

ԸՆԾԱՅԵԼՈՅՆ

Ա. Զ. Գ.

ՅԱՌԱՋԻՆ Ս ՏՊԱԳԻՐ

Հաղորդասիրացն մատուցանելք
զայս ի ձօն հոգեկոչեր, յանգ դովին
հանել զամն շնորհարեր: Ի՞նչ իսկ
շաշագուշիւ գոյր սպարէն պսակել
զդա իշիւր, երե ոչ Հոգեկիր բնարին
քաղցրալար դաշնակոչքեանցն հե-
զախօսիկ բարբառով: Ուր ընդ ձմել
սրտին ի զիղջ խորագգած՝ սրացի
և հոգին ի րեւս նոշագաց՝ յաս-
տոշածարեակ խորանս արփաձեմ:

Յառաւել խելամտոչքիւն բազմա-
պատիկ գեղեցիւրքեանց սոփերիս,
ի բնին արկցոչք զայլեւալլ հանգա-
մանս սորոշն: Եւ նախ անոշնդ

Կցուրդ՝ նշանակելով բուշի ձառ ինչ մեկնողական, կամ բան հակիրձ՝ կցեալ յընթերցուածս առոշրն պատշաձի, յորմէ և զյորջորջումն բնկալան. որով և ասին իսկ ի յիշատակարանին՝ «**ԿՅՈՒՐԴ ԱՍՅՈՒՄՅԻ ԵՓՐԵՄԻ**»։ **Չամանե** գրեալ է ի **Քաղմալիպի** 1929 ամին, յէջս 136։

Չապաշխարոշքենէն և **գարբոյ** **Հաղորդաշքենէն** են ձառքս։ **Թռչի** խօսեցեալ գոյ զսոսա յառաջս բաշանորդական **Պահոց**, որոց և բիշն իսկ զոյն հաշատե, զի յիտուն և մի են բուռով։ **Յառաջին** անդ զժամանակեան եւեր խօսի զկերակրոցն, որպէս **Նոյին** և **կենդանեացն** ի տապանին, **Արրահամոշ**՝ առպնջակաւոշքեամբն **հրշտակաց**, **Էդիայի** և **ագբառոշցն**, **Եդիսեի** և **կնոջն** **Սոմնացոյ** եւն։ **Ապա** յառաջ եւս

նկրտեալ՝ ձառէ և զմանանայէն աւապատին. և աշտպէս՝ ոտն առ ոտն ի վեր անդր ամբառնայ զմիտս զառ ի սրովքիցն յանհաս սեղան։

Կցրդացս բնագիր ասորի չէ ի միջի, որպէս յոյն և լատինն՝ չերեւի առ **Ասեմանեայ**։ **Անծանօր** ուշեմն են օտարաց։ **Սակայն** զհարազատոշքենէն սոցունց չիք ինչ երկրայել, որպէս յայտ յանդիման տեսանի վերծանողացն ի յստակ վարդապետոշքենէն և ի բովանդակ շարամանոշքենէն։ **Քաջայարմար** ձեշանաստեղծական, սղարան՝ և բան զբնաշս կենդանի նկարագրօքն որ ի աւա, զոչել իմն բուշին **Էփրեմայն** գոյ։

Ի հայրուն եւեր ունիմք զպատռական զայս մարգարիտ. և աչի ի միտմ միայնում բորեայ ձեռա-

գրի՝ ի քառածալ ձառնտրի ուրեր
 Էջմիածնի, ընդ 902 բռնովն պահե-
 լոյ: Ի ամանե տեառն Պաշտօնի ու-
 տուննաւեր և բարեացապարտ վար-
 դապետի Պետրոսեան Կոստանդ-
 նոպոլսեցոյ՝ բարեկամի Ուխտիս,
 մեծաւ նկողնքեամբ և հաշտարիւմ
 ձգորտոշքեամբ ի 1849 ամին օրի-
 նակեալ՝ բեր ևղբօր իշրուն **Քերով-**
բէի ի նուէր: Ի Կ. Պոլիս՝ մերոցն
 զնոյն օրինակն յղեալ ի վանս, ջա-
 նիւք Եորրնծայից Ի Գ. դասուն՝ ընդ
 ալ ձառս, յամին 1851 լինի գաղա-
 փարեալ. և աշտմ ի կարգի գր-
 չագրացս՝ ընդ Գ, Գ, 769 բռնովն
 պարոշնակի, յորմե առաջիկայս գա-
 ռաջինն աճաւ ածաւ ի լոյս: Ի մեր-
 մեա առեալ է և որ ի Վիեննայն
 օրինակ, Թ. 257:

Ի սպառ կորուստ մասանց ինչ

ի սոցանէ՝ ոչ տացի մեզ քստ ար-
 ժան բաշտականի աշտեղ զդոսա. զի
 բանաստեղծին միանգամայն և հո-
 գեսիրին, ընդ աստոշածարանին՝
 ցաւ է զդոցանէ և հայկարանին:
Ձի բնաւից իսկ սոցունց գոյ ձարակ
 գտանել ի դոսին: **Յագոշմս** ի խըն-
 դիր յեալ՝ հագիւ հատոշածս երիս
 գտի յաշեղոյ ի հրատարակոշքինս:
Մասունս երկոշս ի **Էժ** և ի **ՁԺ**
 կցորացն և **զԽ** կցորդն ողջոյն,
 որով ուղղեալ բովանդակեցաւ բե-
 րին օրինակիս: Գտանին նշխարքս
 յանուն հեղինակին՝ ալ աշով վեր-
 նագրաւ, ի մերոշմս Գ. ձառնտրին
 գրեւոյ ի **ՌՁՁ** (1637) յերոշադեմ,
 և ի կարգի մատենադարանիս՝ ունի
 Է, Գ, 512. յէջսն 478-481 և յ'805:
Չպակասոյ ոչ յանկմանէ միայն բեր-
 րիցն պատահեալ կարծեմ, ալ և

ի շփոթեալ կազմէին: Եւ այդ յայտնի
ցոշցանի ի Իթ. կցրդէն խառնելոյ
ընդ երեսներորդին: Զիսս աւարտի
բանիւս առ... և չորիւք իջիւք յա-
ռաջ՝ դնի զոռնս նոր անվերնագիր
... իւծուցն: Յայտ ուրեմն և տրա՛
րովանդակոչիւն շինել նախորդին,
որպէս ի կարգէ իմաստիցն իսկ քաջ
երեւի: Տրոնեալ յերկոռս՝ և յար-
մարապէս ուղղեալ դասեցար՝ տես
յեջ 69:

Ի կոռ ձառիցս և դարձուածք բա-
նից՝ քաջընտիր են յոյժ, և օտարա-
ցեալ զանգանկն առնենէ իւր զԼկա-
յասիրին և զԼիւշիկեան դարուցն
զոճով: Սոցա կարգ և ձեւ յառե-
նայնի հնոշքեան և գոշակ: Եւ զի
չոշնի ինչ խոտի յայլոց մատենա-
գրոշքեանց Եփրեմի, տակի կար-
ծեմ Ս. Հարցն մերոց Թարգման-

չացն զոյ վաստակ: Կարծիս իմն
տայ և յԵղիշեայ ընթերցեալ շինել
դս. զի Հայկդ. բռ. զբառդ «ծա-
կոտուած» յԵղիշէն միայն գիտե,
և սա՛ ոշնի գայն զձեւ օրինակի որ
ի ԾԱ. կցրդին, յեջս տպ. 138:

Զի անծանօր էր ձեռագիրս հե-
ղինակաց Հայկազեան բառագրոցս,
վասն որոյ բազում բառք են ի սմա
յաշէլիք յայն:

Զքերական և զուղղագրական ինչ
խոտորմունս, զբազում բառից զան-
ստխոր աւմունս և զբիւ, և զայլ եւս
տեղեկոչիւնս մատենագրական,
գտցեն բանասերք ի Բազմավիպի
տարւոյս յամենանն Ապրիլի փոքր
ի շատե կղեալ:

Գողցես խորհրդեամբ իմն լեալ
կորոշստ մատանց ինչ պրակիս, որ-
պէս զի զառաջակայիցն միան-

զամ առեալ զմաշակ, րաւի ընդ երկինս անցցեն միտք քրիստոսականք, և զառ ի մագաղաթեայցն զըլացեալ՝ փրկուչ քիւնարեր որոմամբք ի սիրտ և ի հոգի, մեր մեզին առաւելօքն բովանդակել մարբացոյք:

Դենեմ զայդ իբրոշ ծաղիկ բերք մենի ի շիրիմ Հօր սիրեցելոյ Լեւոնի Արձեան, որ զառաջինն ինձ քաղցրացոյց զիմ դպրութիւն Հայրենի:

Հ. Գ. Ս.

Յ Ի Շ Ա Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն Ք

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶԻՆ

«Կատարեցաւ Կոյս-բոյս Աստուծոյ Եփրեմ երանելոյ, ձեռամբ անարհեստ զրոյի Գրեգորի սղասաւորի Ակնելոյ վանիցս, ի թվ. 248: Ի սոյն ամի սկիզբն արարաք շինման բերդին որ ի Վարաճեկնացն»:

✱ ✱

«Բժշկեալ Տէր զվէրս անաղատացեալ ի բարեաց հոգոյ զրոյկանս»։ — Յիշատակարանս ի բնագրին, է ի վախճան ԼԸ կցրդին:

Օրինակս աստ ի վախճան ԽԲ կցրդին՝ յաւելու զյիշատակարանս բնագրին. «Անկերթ վերակացութիս սրբոյ անաղատիս, ողորմեալ Տէր իմ Յիսուս»:

«Այնմ բնակութեան արժանի արասցէ Քրիստոս Աստուած զստացօղ զբոցս զԳրե-

զոր զատաճնորդ անապատին և զաշխատեալքն ի ամա, և որ լի որտիւ զամէնն ասին»:

« Բժշկեա Տէր աստուածային սպեղանեօք քո զխոսայթեալ վերս հողոյ զբողկան սուրբ մատենիս Գրիգորի սպասուորի սուրբ անապատիս Աղեներոյ »:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԻԻ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ
ԳՐՈՅՍ, (նօտրգիր)

« Ի թուին Ռիօն, նորոգեցաւ վերստին սուրբ զիրքս ի զիւղաքաղաքն ի Թլիուրան, ի դուռն սուրբ Կարապետին, ի հայրապետութեան տէր Պետրոս քաջ բարոնապետին մկրտյ, և յատաճնորդութեան տէր Կարապետին և աստուածաբան վարդապետին, ձեռամբ անարժան թուումայի աշակերտի Աղաչեմ չլինել մեղադիր մեզ վասն պակասութեան զորոցս՝ և խաչնիւխուրն լինելոյ. քանզի յայժ աշխատ եղաք և ոչ խաչադո՛ւք հոռնիլ զպոխան որա, և այլ ուրիշ: Այլ հայր: Բայց զայն որ յայտնի դոյ ի զիրոս ուսցիս, և զմեզ անապատաւ թողիս »:

Ս. Ե Փ Ե Մ Ի

Կ Յ Ո Ի Ր Դ Ք

ՎԱՍՆ ԳՆՈՅ

ԵՒ ԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ*

Մի տալք իշխանութիւն քնոյ թագաւորել յանդամս ձեր: Լուարուք զաղէտն զոր գործեաց յերկրի. քասքնեցէք և փախերուք ի նմանէ: Զի կողոպտեցաւ ի քօռն Ագամ՝ կողիւն որ առաւ ի նմանէ: Յարթնութեանն մի էր, իրրեւ ննջեաց՝ բաժանեցաւ և եղև յերկուս: Նոյ՝ ծանր այպանեցաւ քնոյն որ ծնաւ ի նմանէ: Յարթնութեանն՝ զգաստ էր և պար-

* Սա և յաջորդն՝ ի Գ ճառընտրէն առեալ. տ. յԱզգին, յէջ 9:

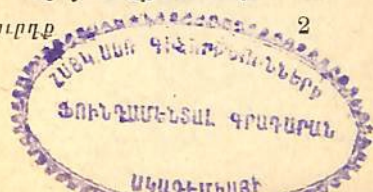
կէշտ, և ի քունն՝ մերկացաւ և առակեցաւ: Ղովտ, դարձեալ ի ձեռն քնոյ իւրոյ կողոպտեցաւ և ոչ զգաց: Մեծացան արթունքն ի գանձէ նորա, և եղեն յաղբս բազումս: Զի եթէ ընդ արդարս զայն գործեաց քուն, և ոչ զգաց ի գողանալ զնորս, քանի՜ եւս երկիցուք մէք մեղաւորքս ի քնոյ՝ զի մի տիրիցէ մեզ:

Ի քուն մեռան անդրանիկքն Նգիպոսոսի՝ և ոչ զգաց թշուառականն այն: Բայց իբրեւ զարթեաւ և յարեաւ՝ ապա զգաց շարուածին իւրում: Սիսարա, որ սկայութեամբ իւրով ջարդեաց զազգն Նբոյեցեոց, որչափ մեծացաւ յարթութեան իւրոյ՝ նոյնչափ տկարացաւ ի ձեռն քնոյ: Զի Յայել յարեաւ ի վերայ նորա, և վարեաց ցից ընդ ծամելիս: Քուն՝ նախատինս արար զնա. զի ի ձեռն կնոջ սպան զնա: Սամիսոն ուխտաւորն, որ յորովայնէ զգեցեալ էր զհակալութիւն, ի ձեռն կնոջ, որ այրեաց զՓղիշտ, կուրա-

ցուցին Փղշտացիք զաչս նորա: Նա սպան զառիւծն, և աղուեսօքն այրեաց զՓղիշտ: Քունն նենգեաց և եգերծ զնա, և ի տուէ ընդ երկանս կապեաց զնա:

Իիշերի Մագիամ աւարեցաւ: Արթունքն որ էին ընդ Գեդէոնի՝ ի ձայն փողոյն ընդոստեաւ և զարթեաւ, յարեաւ և ընդ սուր եհան զանձն իւր: Աչ շաղախեցան ձեռք արթնոցն յարիւն ծանրարթուն քունէածիցն: Զահիւք և բարբառովք արթնոցն՝ սլօժեցաւ յարիւն անձին իւրոյ: Գեդէոն հսկուն էր յաղօթս, և զՄագիամ երազքն սահէին: Մարգարեացան նմա յաղթութիւնք, և պատահեաց նոցա պարտութիւնք:

Կողոպտեցաւ ի քուն Սաուղ, զի կորոյս զատուն լօթկի իւրոյ: Զի ի ձեռն տանոյ զոր եհատ՝ առ զթաւաւորութիւնն առ ի նմանէ, և ոչ քառքնեաց նա յայսմանէ: Եւ յաւել միւսանգամ ննջեաց՝ մերկ մնաց ի զինուէ իւրմէ: Զի առաւ ի նմանէ

գեղարդն՝ տէգն իւր, և զկեանսն որ յեա քնոյ շնորհաւ ետ նմա Դաւիթ. զի յայն քնոյ որ յայրի անդ՝ քուն յաւիտենից ննջեաց նա:

Եւ զի հայհոյեաց Ռափսակ և նրնջեաց՝ կոտորեաց հրեշտակն զգօրս նորա: Եւ սերմն զոր սերմանեաց ի տուէ՝ հնձեաց ի գիշերի: Զի Ռափսակ ննջէր ի գահոյս իւր, և Եղեկիէլ արթուն էր յաղօթս: Էջ զուարթուն յաղօթս արթնոյն, և սատակեաց զբանակս ննջեցելոցն: Սիոն լի էր աղօթիւք, և բանակն Ասորեստանի՝ մեռելովքն: Հսկողքն՝ որ ի քնէածիցն հայհոյէին, ննջեցուցին քուն յաւիտենից:

Գիշերաւ աւերեցաւ Բաբել ի Սրաց՝ որ հսկայունքն էին. քանզի ի մատնէլ ետ զհոյակապն ընդ ամենայն երկիր: Զի այն որ ննջէն՝ հանգերձ արթնալն՝ մի են, և չեն մի նոքա: Հանգիստ քնոյ ոչ մնայ, և պահեալ է հատուցումն աղօթից: Այս վաստակ որ յանդամս մեր,

յաճախէ մեզ շահ ի բարձունս: Անցանէ վաստակս այս մեր, և կայ մնայ վարձան յաւիտեան:

ՎԱՍՆ ՀՍԿՈՂԱՅ

Ժուժեցայք փոքր մի, առաքինիք, բառնալ զժանրութիւն խաւարի, զի ահա փոքր մի՝ և կատարեաց զժամն իւր, և գայ առաւօտ՝ ուրախ առնէ զմեզ: Գիշերի հսկեցին աշակերտքն, և զի նիրհեցին ի տրամութենէն, եպերելով եպերեաց վարդապետն զնոսա: Հաստատիչ բնութեանցս՝ ոչ բռնադատէր զտկարս՝ եթէ ո՞վ է մարդկութիւնս որ յաղթէ քնոյն: Եւ ոչ պատուիրանագրէր դարձեալ, թէ ոչ՝ զի յաղթեալ լինէր: Եղեւ րուք, ասէ, հսկեցողք, պահէլ զժամ փեսային որ գալոցն է:

Չորս պահս ետ մեզ պահէլ զամենայն գիշերս կենաց մերոց, զի յորում ի նոցանէն եկեսցէ փեսայն՝ գտցէ արթուն զԵկեղեցի իւր: Թէ-

սկէտ ծածկեաց զժամն և զօրն իւր, և ոչ յայտնեաց զժամ ծագմանն իւր: Այլ զի ի գիշերի առնի յայտնութիւնն իւր՝ ահա գուշակեաց ընդ չորս կողմանս: Պահեսցուք այսուհետեւ զժամ փեսային՝ որպէս ուսաք մէք պատուիրան: Զի թէ յաւուրս մեր ոչ եկեսցէ՝ ոչ զլանայ զմեզ ստուգութիւն նորա:

Որպէս գովիք՝ վարեսլիք, ասաց վարդապետն ցաշակերտան իւր: Հաւածեսցուք զքուն յաչաց մերոց՝ պատրաստ լինել գալստեան նորա: Յանկարծուստ փայլատակէ փայլակն, ճայթէ ճայթիւն՝ և ընդուսուցանէ: Յանկարծուստ խաղայ անդրանիկն, և շարժէ զզօրութիւնս երկնից: Սաստկութիւնս ամենայն փայլատականց, և արշաւիրք ամենայն որոտմանց, իբրեւ զհագագ և զօշինջ են յաչս յայտնութեանն Քրիստոսի: Խաւարի արեգակն յերեսաց նորա, և լուսին խափանի, և Զնջի խաւար և պակասի ի ձեռն

ծագման մեծի նշանին, և սփռի քուն և նիրճ յաչաց: Եւ խափանի ցանկութիւն անդամոց՝ և միաբանութիւն տարածի, որոց ոչ առնի պակասումն: Ամենայն որ պահէ ըզժամ փեսային՝ ուրախ առնէ զնա ի յայտնութեան իւրում. զի իրաւունք են հանգուցանել զանդամն որ բարձին զծանրութիւն ի կեանս իւրեանց:

Սկեսցուք ըստ կարի մերում, ապա թէ ոչ՝ քան զկար մեր: Ժիրք որ վաստակին ի միջի մերում՝ նոքօք կշտամբի վատութիւնն մեր, զի ոչ սկեցաք յերեկօրեայ: Մի լիցուք երբեք ծանրարթունք. զի է որ սկէ զգիշերն ողջոյն՝ մէք սկեսցուք գոնէ զկէսն: Զինչ օգուտ է զինջեցաքն երէկ. յաւելցուք ննջեսցուք այսօր: Յաճախեն սկեսցողքն յաղօթս, և քնեածքն համարին երազովք: Գտի շունչ հսկեցողաց, և պարկեշտ լինի միաք նոցա: Եւ ի շունչ քնեածաց՝ ժողովեալ է խաբէութիւն մոլորու-

Թեան տեսլեանց: Փառաւորի շունչ
Հսկեցողաց զբաղմամբ իւրով որ ընդ
Աստուծոյ, և շունչ քնեածաց՝ լինի
խաղ չարի: Յերազս իւրեանց աղ-
տեղին ի ձեռն տեսլեանց իւրեանց,
և տիրեն կարիք ի վերայ նոցա: Եւ
քուն՝ որ կարծեցին թէ հանգիստ
է, եղև ամենեւին աշխատութիւն:

Թափառին ընդ բազում տեղիս,
և ցնծան և վշտանան յանօգուտս:
Ընդ ամենայն կողմանս բլացան և
դարձան, իբրեւ ոչ փոխեցան ի մար-
մնոց իւրեանց, զի ոչ եղեն հսկման
Աստուծոյ: Տիրեաց սատանայ ի տե-
սիլս նոցա՝ զի ոչ ժողովեցան ի
դունն Տեառն իւրեանց: Հսկեցողաց
յաճախեցին շահք իւրեանց, և քը-
նեածից՝ յաճախեցին երազս իւ-
րեանց: Պաշեալ է վաստակ հսկե-
ցողաց, և դառնայ յոչինչ ժողով
երազոց:

Եղիցի ինձ յիշատակ ի միջի ձե-
րում, հսկեցողք, որ բարձեք զձան-
րութիւն: Ահա զբազումս յորդորեմ
զի եղիցին արթունք:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԶ.*

... իբրու յերկարէ թէ ժամա-
նակաց նորա: Հսկումն որ ծանր է
ամենայն ումէք, յոյժ թեթեւ առ
նոսա: Փեսաւէրք էք դուք որք հրա-
ւիրեցայք ի հարսանիս փեսային որ
ոչ վախճանի: Հալածեսցուք զքուն
ի բրաց մերոց՝ օրհնութեամբք շըր-
թանց մերոց: Զի եթէ անդ ուրախ
լինին ուրախութիւն՝ որ գայ զեղջ
ողւոց, ո՞րչափ եւս ուրախ լինիցին
աստ ուրախութեամբ՝ որ հարիւրա-
պատիկ ժողովէ զսերմն իւր: Եւ զի
անդ բարբառք փողոց՝ աստ քնարք
սաղմնաց: Անդ բորբոքեալ նգո-
վեալք չարին, և աստ օրհնութիւնք
Աստուծոյ: Անդ երկրորդէն զկարիս
ատելիս՝ զոր դործէ ցանկութիւն
ի մարդկութիւնս, աստ երկրորդէն

* Աստի սկիզբն առնու օրինակս մեր,
անվերնագիր:

զկարիս օրհնեալս՝ զոր կրեաց Տէր
և ծառայք իւր: Զի եթէ ի ձեռն
փողոց և քնարի բառնան զքուն յա-
չաց մարդկան, և այն որ յամենայնէ
աստամբէ՝ զօղաջիւն ծնծղայիցն
ցրէ զնա: Աստ զի հնչէ հոգի սրբու-
թեան ի բերան Դաւթի քնարի իւ-
րոյ, քանի՞ եւս թաղաւորեսցէ ի մեզ
արթնութիւն, զի զօրութեամբ բա-
նից նորա իմաստնասցուք: Քուն՝
հալածեալ ի խաղուցն՝ պարտի, և
լկութիւն յաղթեաց նմա. քանի՞
եւս յաղթեսցէ սրբկեշտութիւն:
Փեսայ ներքին՝ ուրախ լինի ի հըս-
կման հակառակ սգոյ. փեսայն վե-
րին ուրախ լինի ընդ յստակ հսկումն
սրբոց սգացելոց: Որ պարտի ի ծան-
րութենէ այսր քնոյ անդամոց՝ Ժա-
մանակեան փեսաւերաւ կշտամբի,
զի հալածեալ է քուն յաչաց նորա:
Անդ արթնութիւն առանց խոստման,
և հսկումն առանց խոստման. հըս-
կման մերում՝ հանգերձեալ է փառք,
և դրախտ փափկութեան խոստա-

ցեալ է: Թէ յայնմ հսկման ցըն-
ծութիւն է, ահա պարկեշտութիւն
յայսմ հսկման: Եւ զի լի ամենայն
փեսասու է այն, այլ և հոծեալ է սա-
հիւք: Այն հսկումն անցանէ, եղ-
բարբ, և պահեալ են ամենայն ներ-
կուածք իւր, և այս հսկումն խափանի՝
և մնայ դանձ կենաց իւրոց: Մեղք
ծածուկք որ ժողովեցան ի հսկման
Ժամանակեան փեսայից՝ առարկէ ըզ-
նոսա, ի մեծ ի ծագման Որդւոյն Աս-
տուծոյ փեսային յաւիտենից: Զի
անդ ամենայն ոք պատրաստի գայ-
թակղեցուցանել զայն որ լսէն նմա.
աստ՝ պատրաստեալ է ամենայն ոք
օգնել այնմ որ լսէն նմա: Անդ ամե-
նայն ոք զերեսս իւր ցուցանէ ըն-
կերի իւրում ի փեսայէ. աստ՝ ահա
ի ձեռն փողոյ զգուշացեալ են եղ-
բարբ միմեանց: Նոքա կոչեն զցան-
կութիւն յինքեանս, լրովն որ մասնէ
յականջս նոցա. աստ լսեն զբար-
բառ Հոգւոյն որ սրբէն զմիտս նոցա:
Անդ ամենայն ոք պնդանայ մեղան-

չէլ ընկերի իւրում. աստ ամենայն
ոք Ժրանայ շահէլ զանձն և զընկեր
իւր: Անդ ի խաղ և ի ծաղր երթան.
աստ ի լալ և ի սուգ գան: Զպար-
տիւն զոր Ժողովեցին անդ՝ այսու
հսկմամբ քաւեն: Եթէ հսկումն որ
այսպիսի փնտռուք լի է՝ սիրելի է և
թեթեւ, հսկումնս մեր բազմաշահ
քանի ևս գգուեսցի ի զուարթնոց:

Առցուք մեզ օրինակ բարի յայնմ
լիտի հսկմանէ. արթնութեամբ մի-
մեանց նմանեցուք, և օտարացուք
ի խորհրդոց նոցա: Եւ զի նման են
խորհուրդք նոցա բարբառոցն որ
անկանին յականջս նոցա, նմանեա-
ցին խորհուրդք մեր բարբառոց հոգ-
ւոյն զոր լուաք: Խափանեցաւ խաղն՝
և կայ փնտս իւր. անց հսկումն և
կայ անօրէնութիւն իւր: Մեռան ա-
սողք և լսողք, և պահէալ է գա-
տաստանն աշեղ առենին: Մի եմբ
աստ և անդ, և չեմք հաւասար. բայց
աստ առաջական և վշատող մասք: Զի
ինչ որ անօգուտ է՝ թեթեւ է առ-

նեւեաց իւրոց. և ամենայն ինչ որ
լինի յուսով՝ վաստակով կատարէ
դայն մարդ: Զի ստիպէ չարն և ճէպէ
ի հսկումն որմեղանչէ հսկողաց. նոյն-
պէս անդաստէ դայնոսիկ որ հսկեն
վասն օգտի:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԵ.

ՕՐԸՆԵԱՆ, Է ՈՐ Ի ՀԻՆԳ ՆԿԱՆԱԿԷՆ
ՅԱԳԵՏՈՅՑ ՀԱՋԱՐՍ ԲԱԶՈՒՄՍ

Որ քննես զճնունդ Որդւոյ, պատ-
մեա զպարգեւէ նորա, թէ զիարդ
ի հինգ նկանակէ յադեցան հաղարբ
բազումք: Օրհնեալ որ ի հինգ նկա-
նակէ յադեցոյց հաղարս բազումս:
Ի հինգ նկանակէն յադեցան, եթէ
նկանակքն նկանակս ծնան: Եւ
զիարդ ծնան նկանակքն այն՝ առանց
յղութեան և ամուսնութեան: Օր-
հնութիւն ձեռացն՝ որ ի նոսա յղա-
ցան նկանակքն զմիմեանս: Հինգ նր-
կանակքն այն ծնան բիւրս և հաղարս

նկանակաց. զորս մանուկն բարձեալ
ոճնէր, լցաւ ի նմանէ բնաւ անա-
պատն: Եւ որք ի գաստառակի ծրա-
րեալ էին՝ երկոտասան սակառիները-
խարեցին:

Ասացէ քննողն, զխորդ ծնան
նկանակէն զմիմեանս: Ո՞ր ետ աճումն
նկանակացն՝ որ ամուլն էին բնու-
թեամբ իւրեանց: Եւ զի նկանակէն
զմիմեանս ծնան առանց ամուսնա-
նալոյ և սրբապէս, ո՞ր բաժանեացի
ի ծննդենէ սուրբ անդրանկանն Մա-
րիամու: Ա՛ռ Տէրն մեր զՀինգ նկա-
նակն, և անդրէն իբրեւ Հայեցաւ
յերկինս՝ եռացին նկանակէն ի ձեռս
նորա. և զարմանք կալան զաշա-
կերտան նորա: Զի Հինգ էին՝ ամենայն
ոք գիտէր, և ևթէ զխորդ բազմա-
ցան զայն ոչ ոք գիտէր: Առաքեալքն
կրէին ի ձեռաց նորա. ո՛չ ևթէ եր-
կոտասանքն միայն կրէին զՀացն ի
ձեռաց նորա, այլ և ևթանասուն և
երկուքն կրէին Հաց Հաղարաց մարդ-
կան: Զի ևթէ և ամենայն Ժողովուր-

դեանն կրեալ էր Հաց ի ձեռաց նորա,
պարտէին ի բազմութենէն զոր կո-
տորէր արարչութիւնն նորա: Եւ
իբրեւ մատեաւ Շմաւոն, կարծեաց
թէ իւր եւեթ բաւական գուցէ: Անդ
լի բազկովք իւրովք առնոյր՝ և ի
ձեռաց նորա ոչ պակասէր: Առաջի
բազմականացն բազմանայր, և ի վե-
րայ ձեռաց նորա աճէին, և ի բազկէ
Որդւոյ օծելոյ ո՞չ որ ասացէ՝ թէ
քանի աճէր:

Հաղարք Հիւանդաց և ախտաժէտք
էին յամենայն կողմանց: Յետ բժըշ-
կելոյ զախտս նոցա՝ յագեցոյց զքաղ-
ցութիւնս նոցա: Առաքինութիւն
առանց թուոյ, ի Հիւանդս առանց
Համարոյ՝ արար նա ի Ժողովուրդն
յայն: Եւ յեա քննելոյ աւուրս երիս՝
ապա արար սքանչելիս, որում վը-
կայեաց Ժողովուրդն ամենայն: Յա-
մենայն ումեքէ փառաւորեցաւ, զի
ամենայն ոք լցեալ յագեցաւ: Անոյշ
էր Հաց անապատին՝ իբրեւ զմանա-
նայն յանապատին: Մանանայն՝ այ-

գուց աստականէր, և նա որչափ ընդերկարէր՝ անոյշանայր: Սակաւ էր հացն որ նշխարեցին, զի երկոտասան սակառի նշխարեցին: Յոյժ էր հացն զոր կերան, և առաւել եւս զոր նըստարակն բարձին: Ոչ ունէին որովայնք նոցա՝ որչափ ունէին չալակք նոցա: Յորովայնսն չափով բարձին, և առանց չափոյ՝ ի չալակս իւրեանց: Յագեցան, նստարակեցին և նշխարեցին: Եւ զի ոչ ոք էր որ առնոյր՝ ժողովեաց յանապատին, զի մի կորեցէ նշխար օրհնեալ հացին:

✠ Օրհնեացէ Տէր զյարկս ձեր յաղօթից երկրպագուաց իւրոց: Զի զսուրբան ուրախ արարէք՝ ուրախ լինջեք ընդ հրեշտակս նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԸ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՏԷՐ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿՆ,
ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԷ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ԱԿՆԱՐԿԵԼՈՎ,
ԿԱՄԱՅ ԻՒՐՈՅ

Օրհնեալ Տէր հոգաբարձու քաղցեւոյ որ ընդ չորս կողմանս, զի ուստի ոչ ակն ունի՝ անտի պարաստի նմա կերակուր: Ո՞յր միտք կարծեցին երբեք եթէ ագուաք կերակրեն զմարդ. և այսր որ ամենայնի գթուարին է՝ դիւրաւ գործեաց առ Եղիա: Իբրեւ ասաց ցնա Տէր իւր՝ Թէ Թագիր ի ձորն Քերիաթու, խորհեցաւ արգեօք՝ Թէ ո՞րեւրեցէ կերակուր յանապատն աշագին: Թէրեւս կարծէր եթէ մանաւայ բերեցէ նմա իբրեւ ժողովորդեանն. կամ իբրեւ զՄովսէս միայն առանց կերակրոյ ի գլուխ լերինն: Մինչդեռ խորհէր վասն այսորիկ, կամ մինչչեւ խորհեալ էր,

ասէր ցնա, թէ ագռաւուց չբամա-
յեցի կերակրել զքեզ: Իբրեւ ասա-
ցաւ այս Եղիայի, լուսն ագռաւք
զպատգամն նորա: Ի ծննդենէ և ի
սիրելոյ օտարացան՝ զի կերակրեսցեն
զմարդարէն: Ագռաւք փախչողք ի
մարդկանէ՝ համբուրեցան ընդ Ե-
ղիայի, զի ոչ միայն հաց բերցեն նմա՝
այլ զի լիցին նմա բանից ընկեր: Եւ
զի անարգեաց զչէն մարդարէն՝ և եւ
նա ի ձորն ահագին, ագռաւք օտա-
րացան յանապատն, զի ցանկացան
չինութեան մարդարէին: Անդ արա-
րին բնակութիւն և արօտս. անդէն
տածէին և ոչ փախչէին յերեսաց
նորա, զի եղիցին նմա ի զբօսանս:
Ի ժամու ճաշոյ ուտելոյ՝ երթային
նոքա ստիպաւ, զի մին բերիցէ հաց
ի բերան, և միւսն միս ի շրթունս
իւր: Ի հասարակ աւուր՝ առ երե-
կոյի, զի հանգչի ամենայն թեւ ի
վաստակոյ, նոքա աշխատէին հան-
դերձել ճաշ և ընթրիս մարդարէին:
Եթէ վաստակէին և եթէ ոչ: Ի ժա-

մու զի ժողովի թեւ, ի հասարակ
աւուր՝ բերէին ճաշ, և երեկոյի՝ զըն-
թրիս նորա: Թերեւս ոչ ինչ ճաշա-
կէին, զի ուսան պահս նորոգապէս:
Զի ի կերակրոյ նորա կարձեալ էին՝
յամենայն կերակրոց գտան օտարա-
ցեալ: Մին ունէր հաց ի բերան, և
միւսն միս յատամունս իւր. և ոչ
զինչ կամ էր նոցին՝ գիտէին: Իբրեւ
զնէին առ սեղան նորա զհացն և
զմիսն, կային առ նմա մինչեւ ուտէր
նա՝ զի կերիցեն ի նշխարաց նորա:
Ի հացէ նորա ուտէին որչափ եղեւ
ի ձորն Քորիաթու: Եւ նա՝ որ կե-
րակրեաց ի Հարթաք զայրին, և զա-
գռաւսն՝ ի ձորն Քորիաթու: Հո-
գաբարձուք մարդարէին՝ կարօտէին
մարդարէին, զի ի նորա պատճառս
կերակրեցան: Քաղցեալքն այն կե-
րակրեցին զնա, և քաղցեալն դարձաւ
զքաղցեալսն կերակրեաց: Երկեաւ
և փախեաւ ի մահուանէ, և կեցոյց
զորդի այրւոյն:

✠ Օրհնեալ անդրանիկն որ զթըռ-

չունա ած զկնի կամաց իւրոց, զի կերակրեցեն զԵղիա, և կերակրեացին ի նմանէ:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԹ.

ՕՐՀՆԵԱՒ, ՄԻԱՅԻՆՆ ՈՐ Ի ՊԱՐԳԵՒԷ ՆՈՐԱ
ԿԵՐԱԿՐԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՐԱՐԱՌՔ

Աստուած որ կերակրեաց զծառայս իւր ագռաւուք որ յափշտակեն զայլոց, օրինակ էր մեծատանց՝ զի նմանեցեն թռչնոց: Զի կեցին ի ձեռս Եղիայի ագռաւք՝ այն որ կերակրեցին զնա. ի նոցայոյն տայր նոցա: Զի կէին ի նշխարէ ի նորա, որք վաստակեցին կերակրեցին ըզմարդարէն: Ոչ ստացաւ զհատուցումն նոցա, ի ձորն յոր հանդուցին զնա՝ յաճախեաց ի նմին զհանգիստ նոցա: Կեանք խոստացեալք եթէ գոյին թռչնոց՝ անդ հատուցանէր նոցա. արդ զի այս աշխարհ էւեթ է նոցա՝ յայսմ աշխարհի հատոյց

նոցա: Եթէ ագռաւք որ անկարձէին, առին զհատուցումն ի մարդարէն, զմարդիկ՝ որոց խոստացեալ է զհատուցումն, զիմրդ զրկիցէ բարերարն: Հաճեալ էր ընդ ձորն Եղիա, զի առանց հոգոց էր ի նմա: Սակաւ էր աիւ աղօթից նորա, և գիշերն ողջոյն՝ խնդրուածոց: Աքաաք ի նմանէ հեռի էր, և Յեզաբել կին նորա՝ ի բացեայ էր: Ի հանգանակաց սուտ մարդարեկցն խնայեաց զնա անապատն. խաղ՝ աղօթքն էին նմա անդ, և ագռաւքն՝ ի զբօսանս: Հանգիստ կատարեալ էր նմա, և զի մի աստանդեցին միտքն նորա՝ զագռաւսն ի զբօսանս առաքեաց նմա: Առնոյր ի բերանոյ նոցա զհացն և զմիսն զոր բերէին, և դնէր ընդ առամամբք նոցա հաց և միս զոր նշխարէր: Որպէս համբուրեցան ընդ Ագամայ և Նոյի դաղանք և թռչունք, համբուրեալ էին ընդ Եղիայի ագռաւք պաշտօնեայք նորա: Եւ ագռաւ ի տապանէն և ոչ յաւել մտանել ան-

դրէն, բայց սոքա հացիւ և մսով
գային առ նա: Գիտեմ՝ զի եթող
զնոյ մինչ գազանք և թռչունք առ
նմա էին, նոքա յարեցան առ մար-
դարէն իբրու միայնացաւն յամե-
նայնէ: Նոյ որ կերակրէրն զնոսա
հանապաղ՝ փախչէլ կամէին ի նմա-
նէ. և լեզիւա նոքա կերակրէին՝ և
ոչ թողոյին և փախչէին ի նմանէ:
Ասեցին զէն որ ի տապանին, և սի-
րեցին զաւեր ջրհեղեղին. և նոքա ա-
սեցին զէն՝ և սիրեցին զաւեր ի բան
ընկերութեան մարդարէին: Ագռաւ
որ ոչ պահեաց զմիաբանութիւն ընդ
ամուսնոյ իւրում ի տապանին, այլ
եթող զնա ընդվայր՝ և մոռացաւ, և
ոչ յաւել եմուտ առ նա, կայր մնայր
առ մարդարէն հանգարտութեամբ
և ոչ եւս մեկնէր ի նմանէ: Ագռաւ
որկորեայ և անողորմ՝ եղեւ կցորդ
մարդարէին, կերակրէլ և դարմանէլ
զնա: Զորն Քարիւթու տրամեցոյց
զլեզիւա ջուրբքն որ ցամաքեցան. և
զագռաւսն եւս տրամեցոյց՝ զի միայ-

նացան ի բան ընկերութենէ նորա:
Իբրու գնաց անտի Եղիա, ագռաւքն
բարբառով խնդրէին զնա. հայցէին
զկերակուր նորա, և զընդելութիւն
և զհամբոյր նորա: Թերեւս չոգան
ըստ սովորութեան հասարակ աւուր
և երեկորեայ՝ բերել, և զի ոչ գը-
տին ըստ սովորութեան, դարձան
անդրէն տրամութեամբ: Կամ ար-
դեօք՝ և չոգան իսկ ոչ. զի անդրէն
իբրու գնաց Եղիա՝ օտարացան ի հո-
գաբարձութենէն յորում էին նոքա
առ Եղիայի: Մերկացան զսէր մար-
դարէին՝ զի հոգացեն զանձանց իւ-
րեանց, որք ընդ իւրեանց և ընդ
նորա հոգային: Գիշերի գնաց ի ժո-
ղովրդենէն, զի գուցէ տեսանիցեն և
սպանանիցեն. գիշերի գնաց ի ծոր-
ծորոյն՝ զի մի տեսցեն ագռաւքն և
տրամեսցին: Զի ասեցին զնա որդիք
ազգի իւրոյ՝ ագռաւքն որկորեայք՝
սիրեցին զնա: Եւ զի տրամեցոյց զնա
աղատութիւն՝ գգուեցին զնա թրու-
չունք:

ԿՅՈՒՐԴ Ի.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՄԵԶ ԿԵՐԱԿՈՒՐ
Ի ԴԱՐՄԱՆԻ ԿԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐՈՅ

Ագուաւք որ կերակրեցին զԵղիա՝
ի ձեռն Եղիայի կերակրեցան, զի
եւ Վարձս նոցա՝ և կերակրեցան ի
Վաստակոց իւրեանց: Եբրայեցւոց
պահասեաց ջուր, և նոցա հաց նշխա-
րեալ էր: Մարգարէք՝ հացի քաղ-
ցեալ էին, և ագուաւոց՝ միս մթե-
րէր: Եւ զի հալածեաց Յեզաբէլ
զմարգարէսն, և կերակրեաց զնոսա
ի տանէ իւրմէ:

Ո՞վ ասացէ թէ զմարգարէս կե-
րակրէր Աքաաբ Թագաւոր, թէ պէտ
և նոքա կերակրեցին: Զի չէր գիտակ
այնմ որ գործեաց Աբգիուս առ հա-
րիւր մարգարէսն. զինա կերակրեաց
զմարգարէսն ուստի ակն ոչ ունէին:
Ո՞ր կարէր իմանալ եթէ ի տանէն
Աքաաբու կերակրին նոքա: Սակայն

կերակրեաց զնոսա որ կերակրէ ի
սկզբանէ մինչեւ ի կատարած զոր-
դիս մարգարան, և զանասունս և զսո-
ղունս և զԹուչունս երկնից: Իբրեւ
եւ Աբգիուս զոր ինչ ունէր՝ մարգա-
րէիցն, սկսաւ գողանալ ի տանէն
Աքաաբու զի արկեց շունչ ի մար-
գարէսն. և որ գողանալով գողանայր՝
պարտ էր զի համար տացէ ամե-
նայնի: Մինչ կամէր հատուցանել
զփոխս, Վաղվաղեաց վարեաց զնա
մահ: Եկին ծառայք տանն Աքաա-
բու սրահանջէլ զսլարաս Աբգիուս,
և զի ոչ մնացին նորա ժառանգու-
թին, զԺառանգան ծառայս արա-
րին: Մատուցեալ մայր նոցա առ
Եղիշեայ և յիշեցոյց զգործս առն
իւրոյ. զի ոչ զորդիս իւր կեցոյց
փոխովք՝ այլ զմարգարէս կերա-
կրեաց փոխովք: Այր իմ մեռաւ,
ասէ, և դու գիտես զի երկիւղած
էր յԱստուծոյ, և աէր պարտուց
եկեալ վարէ զերկուս որդիս իմ
իբրեւ զծառայս. չէ արժան թէ ծա-

ռայեսցէ զաւակ արդարոց՝ անօրինաց: Մի սրտորանօք կամ յերկիւզէ լծեսցին ի լուծն Բաճաղու: Թէպէտ և փոխ առ Աբգիու, այլ Աստուած եղև երաշխաւոր նմա, իբրեւ զաւսուչ Աստուած՝ Հատոյց զպարտան Աստուծոյ: Ասէ ցնա. Ժողովեա՛ւ ամանս զգրացեաց և զգեղջէից քոց, և յորժամ լցցես զնոսա ջրով՝ աման մի լի հանցես առ իս: Եւ նա ընդ մի կողմն, և որդէք իւր ընդ միւս կողմն: Ամենայն գեօղն զարմացեալ էին ընդ ունայն ամանոցն զորս ժողովեաց: Որ տեսինն զնա իբրեւ մերձեցաւն՝ չէին կարօտ հարցանելոյ. և որ ոչ տեսինն, յայնմանէ՛ զի ժողովէր զամանսն՝ գիտացին: Ի ծուփս էր ամենայն ոք, թէ իւ իւր ընուցու զամանսն, և իւ կարասցէ հասուցանել զբազում պարտան Աբգիայ: Փոխեաց նա զջուրն յեղ, և փակեաց զգրուանն ընդդէմ իւր, զի մի լիցի նա այսպնեալ ի մարգարէից և ի բրմացն Բաճաղու որ ժողովէին ի տեսիլ նորա:

Իբրեւ ելից զամանսն ջրով, եհան զմինն, որպէս առ պատուէր: Իբրեւ զմի ամանն արարեալ՝ յամենայն ամանսն արկանել յղեաց զնա, արկ նա ի ջրոյն որ եղև եղ, յառաջնոյն՝ յայլսն. և ոչ ջուրն զեղն փոխեաց, այլ եղն զջուրն այլադուռեաց: Զամանն զոր եհան առ մարգարէն՝ նոյն ժամայն յեղ շրջեցաւ. և այն ամանքն յորս նոյն արկ՝ ահա կային ի բնութեան: Իբրեւ արկ նա ի ջրով ամանսն և ասէ ցորգիս իւր՝ մատուցէք եւս, և իբրեւ ասացին թէ սպառեցան ամանքն՝ դարձան յեղ ամենայն ամանքն: Եւ զի փակեաց զգուռն տան իւրոյ ընդ երեսաց ձականաց ի ընուրն զջուրն, եբաց նա իբրեւ ի փառս՝ ի ժամու զի դարձան յեղ: Տեսին նշան և ետուն փառս Աստուծոյ ի վերայ երկոցունց. զի փոխեաց զջուրն ի ձէթ, և հատոյց պարտս ընդ Աբգիայ: Եհան և վաճառեաց այրին և մեծատանց և աղքատաց: Եւ տունն Աբաաբու առ

դուրս նորա գային գնել եղ ի նմանէ։
Աւելի քան զոր խնդրեաց նա ետ նմա
Եղիշեաւ խնդրեաց զի հատուցէ
զսարտա իւր, ետ նմա զի հատուցէ
և կերակրեսցի։ Արար յանկարծակի
մեծատուն, զոր ստացաւ նախ քան
զամենայն։

Տեսէք որպէս հատուցանէ ստոյգն
այնոցիկ՝ որ առնեն զողորմութիւն.
զի ոչ միայն զոր ետուն տայ նոցա,
այլ առաւել և աւելի տայ։ Զի զա-
մենայն զոր աստ տայ մեզ՝ ոչ հա-
մարի ի հանդերձեալն, զի այս ամե-
նայն աւելորդէ, առեալ լինի որպէս
ասաց։

ԿՅՈՒՐԴ ԻԱ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԱՃԵՑՈՅՑ ԶԾՈՅՍ ԱՄՈՒԼ Ի
ՄԵՋ ՏԱՆ ԿՆՈՋՆ ԱՅՐԻՈՅ, ԶԻ ՍՐՈՒԱԿԲ
ԵՒ ՍԱՓՈՐԲ ԱՄՈՒԼԲ՝
ԻՆԱՆ ՅԱՆԿԱՐԻ ՅԱԿԱՆ ԹԹԱՓԵԼ,

Զի աղքատ էր կինն՝ մեծացաւ.
զի քաղցեալ էր՝ և յագեցաւ. և զի
մուրանայր յամենայնէ՝ ետ նա կե-
րակուր ամենայն ումէք։ Եւ զի բա-
խեաց զգուրս բազմաց՝ կային բա-
զումք առ դուրս նորա։ Հատոյց
փոխանակ սակաւուց, և արար շը-
նորս բազմաց։ Ակն բարի ստացեալ
ունէր, զի բղիտումն ալէր բացեալ
ունէր։ Գանձք արքունի ընդ նովաւ
էին, զի բղիտունք վերնոց ընդ նո-
վաւ էին։ Ետ նա հաց քաղցելոց,
և եղ այրի կանանց, և ի թոնս և ի
գլուխ ամսոց՝ առնէր հանգիստ ա-
մենայն ումէք։ Զի գիտաց զկարիս
քաղցելոց՝ ոչ արգել զհաց ի քաղ-

ցելոց. և զի ողորմեցաւ նմա ձրի Աստուած՝ ոչ արգել զողորմութիւն յուսեքէ:

Իբրեւ մեծացաւ և փարթամացաւ և առ երանութիւն յամենայն ուսմեքէ, չարակնեաց ախտ զմիամօր նորա՝ և եթող զնա շունչ իւր: Եւ ասաց, և ամբաստան եղև զՆղիայէ առ Նղիշայ. Նկիր, ասէ, յիշատակել զմեղս իմ և սպանանել զորդեակս իմ: Մոլեքն ասեն. թէ արգար է՝ ընդէր ևս մանկանն մեռանել: Հեթանոսքն ասեն. թէ մեղաւոր էր՝ զսափորն և զսրուակն ո՞ւ աճեցոյց: Ուրախու թիւնն կնոջն դարձաւ ի սուգ, զի անկաւ ի ձեռս քրմաց նոցա: Թէ նա է, ասէ, որ արգել զերկինս, դարձուցէ զշունչ որ միակին է: Զի եթէ լուան նմա ամպք՝ փոխանակեցէ մի շունչ ի ձայնս նոցա: Ի ձեռն հոգւոյ մանկանն որ դառնայ՝ հաւատալի լինի՝ թէ արգել զանձրեւն: Եթէ մեռեալ կեցուցանէր՝ ոչ երկնէր նա ի մահուանէ. եթէ

շունչ դարձուցանէր՝ ոչ փախէր նա ի հեթանոսաց: Եհան զմանուկն ի վերնասուռն, և մասց մայրն առ ընկերս իւր: Եւ ոչ յաւուր մահու որդւոյ իւրոյ եմուտ տեսանել զյարութիւննորա: Ի ծործորն փախեալ ի մահուանէ, և ի Հարեփթայ եմուտ ի փախուստ. և զի զերծաւ նա ի մահուանէ՝ որսացաւ զմանուկն ընդ նորա: Որ երկնէէն ի մահուանէ՝ մեծաբանեաց ի վերայ մահու. փախըստեայն ի մահուանէ՝ թափեաց զմանուկն ի բերանոյ նորա:

Իբրեւ քննեցաւ այրին այսպանու թեամբ աղբատոհմի իւրոյ, ետ նմա զորդին իւր ի գտնիկոնէն իբրեւ ի գրանէ քաղաքին: Անդ սով սպանանէր զնոսա որպէս ասաց մայր մանկանն. և զի ապրեցոյց զնա ի սովոյ անտի՝ զերծոյց զնա ի մահուանէ:

Եկաց յաղօթմարդարէն, և դարձաւ շունչ պատանեկին: Ոչ մարդարէն և ոչ մայր մանկանն տեսին զեւանել և զմտանել շնչոյն: Եւ զի

եա ցնա զորդին մեռեալ՝ և առ ի նմանէ կենդանի, անկաւ և երկիր եպագ մարգարէին և եա փառս Աստուծոյ: Ժողովեցաւ քաղաքն ամենայն ի տեսիլ մեռելոյն որ եկաց. ուրացան զկուռս և ապաւինեցան յԱստուած՝ որ կեցուցանէ զմեռեալս:

Օրհնեալ Տէր որ ուրախ արար զայրին ի սովին՝ զոր հալածեաց ի տանէ նորա, և դարձաւ զուարթացոյց զերեսս նորա մահուամբն՝ զոր հալածեաց յորդոյ նորա:

ՎՅՈՒՐԴ Ի Բ.

ՕՐՀՆԵԱԼ Է ՏԵՐՆ ԱՄԵՆԱՅՆԻ, ՈՐ Է
ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒ ԱՄԵՆԱՅՆԻ

Դաւիթ թագաւոր և մարգարէ՝ զԱբիստոփեւ հարցանէր. և զի խնայուուն էին խրատք նորա, եդ զնա մարգարէ՝ երկրորդ: Եւ ոչ զխրատ Հոշայ անարգէր Դաւիթ և որդին

նորա: Եւ զի մարգարէն լուաւ դոյզն մարդոյ, քանի՜ եւս լուեցուք մարգարէին: Դանիէլ արքային Բաբելոնի եղեւ խրատաւ բարի խրատու, զի քաւեսցէ զպարտիս արովք և քաւելով ի վերայ անանկաց: Եթէ նա որ կուրացոյց զթագաւորսն, և սպառեաց զորդիս թագաւորաց, և հրձիգ արար զտունս քաւութեան, և առ զսպաս պաշտամանն: Նա որ չարչարեաց զամենայն ոք չար, և հպարտացաւ ի վերայ Տեառն ամենեցուն, և վաթանկանդնեան պատկերին երկրպագել ընդ նորա խորհեցաւ: Իսկ եթէ այնր անօրինի դոյհնար զի քաւեսցէ ի ձեռն արոց՝ որպէս և խոստացաւ Դանիէլ հայրն հոգւոց, ո՞ր արհամարհեցէ զարովք որ զայոչափ զօրութիւնս ունին: Զի թէ նոքօք կեայր, չէք անօրէնութիւն որ ապստամբէ ի նոցանէ: Որ կարօտ ես թողութեան, տուրք ողորմութեան էն բժիշկ քո: Զնջեա զմեզս քո զոր գործեցեր՝ ի ձեռն

տրոց զոր տացես դու: Բարի են քեզ
տուրք ողորմութեան. ի նմանու-
թիւն են մկրտութեան: Զի չիք քեզ
հնար մկրտելոյ, գոյ հնար արդարաւ
նալոյ արովք յայնմանէ՝ զոր ետ քեզ
Աստուած: Դիր առաջի ծառայից
նորա. փոքուն զոր տաս՝ օրհնի բա-
ղում ինչ որ մնայ քեզ: Ոչ պա-
հանջէ ի քէն ընդ արարածոյ քոյ,
և ոչ ընդ յղութեան և ծննդեան
քո, և ոչ ընդ լուսոյ և ծծելոյ զօդ,
և ոչ ընդ անարգանաց և խաչի իւ-
րոյ, ոչ արար զմեզ նոքօք պարտա-
պանս. քանզի չէ իսկ հնար թէ
հատուցին: Զի որչափ յաճախեա-
ցուք արդարացուք ընդ այսր ամե-
նայնի, յոյժ սակաւ է: Իբրու զա-
մենայն ինչ նա ետ մեզ, թէ տացուք
նմա ի նորայոյն՝ գրէ զանձն իւր ընդ
պարտապանս, զի դարձուցէ մեզ
ընդ միոյ հարիւր: Փոխանակ այսր
որ մնայ ի մէնջ, տայ մեզ զայն որ
ընդ մեզ էր թայ: Փոխանակ այսր որ
ոչ բռնինի, տայ մեզ զայն որ բռն-

ինի: Ո՛ր նիւթ որ ժամանակեան է,
և շահ իւր յաւիտենից: Աստ մնայ
գլուխն, և վարձ նորա յղարկի ընդ
մեզ: Պաշտօնեայ է նա այսր կենաց,
և ոչ իջանէ ընդ մեզ ի դժոխս: Զի
անձամբ իւրով ոչ յղարկի ընդ մեզ,
տրովք և հանգստեամբ ցրուեսցուք
զնա, սիրելիք, զի ցանկեսցուք նո-
վաւ զխրամատութիւնս զոր խրա-
մատեցաք ի ժողովէն զնա: Եւ զի
ոչ ստացաք նովաւ զարքայութիւնն՝
մի երթիցուք նովաւ ի դժոխսն: Մի
երթիցեն ընդ մեզ պարտք նորա, և
մնացէ նա ի ձեռս այլոց: Զի զբա-
բեւացին տրովք իւրոյք քաւէր նա
ի պարտեաց իւրոց. որ զբաղում
պարտս թողու՝ զսակաւ պարտիս
քանի՝ եւս թողցէ: Մինչդեռ գոյ ի
ձեռս ձեր՝ ջնջեցէք նովաւ զպարտս
ձեր:

ԿՅՈՒՐԴ Ի Գ.

ՔԵԶ ՕՐՀԵՈՒԹԻՒՆ, ՏԷՐ ՄԵՐ,
ԶԻ Ի ՇԵՈՐՀԱՅ ՔՈՅ ԿԵՐԱԿՐԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՒԱՏԱՅԵԱԼՔ

Եւ Ագամայ զգրախան զամենայն,
և արգել ի նմանէ զմի պտուղն:
Եթող նա զամենայն ծառսն՝ և դի-
մեաց ի վերայ պատուիրելոյն: Ագե-
նայ նման է սեղանս այս մեր, և ա-
գահութիւն՝ պատուիրեալ ծառոյն:
Վարեացուք ամենայնիւ որ տուեալն
են մեզ, և օտարացուք ի հրաժա-
րեցելոյ անտի: Ի ձեռն միոյ պտղոյն՝
կորոյս Ագամ զպատմութեան փառաց
իւրոց: Ի ձեռն աւելորդ կերակրոյն՝
կորուսանէ մարդ զազատութիւն
իւր: Քանի ուտեմք մեք զաւելորդն,
և ծանրանան թեւք աղօթից մերոց:
Փոքր ի շատէ կերիցուք՝ զի թեւ
թեւացին թեւք խորհրդոց մերոց:
Չափով մատիցուք մեք առ գինի, և

կշռով առ կերակուրս: Մի անցուք
ընդ այս սահման, զի մի գատեացին
զմեզ խորհուրդք: Լուր առաքելոյ,
իբրու հառանէ ի վերայ կերողաց և
արբեցողաց և հաւասարէ սպանո-
ղաց: Ոչ, ասէ, Ժառանգեացեն զար-
քայութիւն: Լի որովայնիւ մերով
կերիցուք. և ընդէր ագահեմք զա-
ւելորդն. զի աւելորդն որ մտանէ՝
հանէ զմեզ յարքայութենէն: Փոքր է
որովայն տեսեամք իւրով, զի բա-
ւական է նմա սակաւ ինչ. յոյժ
ընդարձակ է առաքինութիւն՝ և սա-
կաւ է նմա բազում ինչ: Փոքր ի
շատէ կերիցուք, և կայ յաւիտենից
խոստումն մեր: Եթէ առնուցումք
զաւելորդն՝ ոչ անցանեն նախատինք
նորա: Քանզամք՝ մեք ի պակասու-
թիւն, ընդէր ոչ յառաւելութիւն:
Զի իբրու առնու ոք զաւելորդն՝ գրէ

* Այսպէս է բառք յօրինակին (ծնթ.
ձեռագիր զաղափարիս) - Թերեւս կամի
սակ ճշմարտութիւն:

զնա ընդ որկորեայս: Ի ժամանակեան սեղանոյս գոհասցուք, զի արժանի լիցուք յաւիտենից սեղանոյն: Մի ի ձեռն անցաւորիս օտարասցուք յայնմանէ՝ որ միշտն կայ:

Են որք հատեալ են ի գինւոյ և յամենայն խորակաց որ առաջի մեր է: Զի ոչ նմանեցաք պահողաց՝ մի նմանեցուք որկորէից: Գոհու թեամբ մատիցուք առ գինի և օրհնութեամբ առ կերակուրս: Օրէն է զի վասն ամենայն իրիք գոհասցուք զՏեառնէ ամենայնի:

Հրեշտակք ցանկացան սեղանոյն Աբրահամու. երիս գրիւս նաշիչ, և որթ հասոյց երից արանց: Գիտաց նա թէ զուարթունք են՝ յաճախեաց հասոյցաւելի, զի ինչխարէ հրեշտակաց բաշխեսցէ ընտանեաց իւրոց: Ուտէ հուր զիրս ինչ՝ և միան միացորդք նորա. բայց ի զուարթնոցն ոչ մնաց ինչ, զի դարձաւ յոչինչ կերակուրն: Փոխանակ որթուն՝ խոստացաւ պտուղ. և փոխանակ նաշչոյ

երից գրուաց՝ ծագեաց ի զաւակէ նորա որ երկրորդ Աստուածութենէն:

Օրհնեսցի յարկ ծառայից քոց՝ ի կոխել երկրպագուաց քոց. աճեսցէ սեղան սորա՝ յորում ուրախ են սուրբք քո:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԴ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՄԵԶ ԿԵՐԱԿՈՒՐ,
ԵՒ ԽՈՍՏԱՅԱՒ ԶԴԻԱԽՏՆ ԱԴԵՆԱԿԱՆ

Ի միտ առցուք, և զբարբ սիրելիք, քանի բարութիւնս ետ մեզ Տէր: Զի ի ծովու, և յերկրի, և յօդս հաստատեալ է կերակուր մեր: Հաստատեաց թռչունս վասն մեր՝ հանգերձ սուրբ անասնովք: Զձկունս գետոց յաճախեաց մեզ, և զծովու եւս յաւել մեզ: Կերակուրք պէս պէս համոց լինին մեզ ի մի ընչէ, և խորախիք անհամարք: Յայանի է՝ զի ի ձիթենւոյ լինին եղք ազգի ազգիք. ի դարման և ի խրախու

Թիւն և ի ջեռուցումն և ի զովա-
ցումն: Ձի և բեր որթոյ մի է՝ և չէ
մի: Մի երեւի, և այլափոխ են սլը-
տուղքնորա տեսեալմբ և ճաշակօք:
Թիւ որչափ դարձեալ գինիս բղխէ
Հանէ փայտ որթոյ, օր մի ողջ սա-
կաւ է ինձ բովանդակել զթիւս նո-
ցա: Ահա լերինք լի են մրգովք, և
դաշտք՝ պտուղք ցանկալեօք: Ծով և
ցամաք վաստակին բերել զամենայն
պէտս մեր: Ահա դարձեալ և նոքին
ծառքն՝ պէսպէս պտուղս կարկա-
ռուն մեղ: Ձի մին բղխէ զպարար-
տութիւն, և ընկերնորա զքաղցրու-
թիւն: Ետ մեզ և այլ պտուղս՝ որ
նոքօք լուսաւորին աչք մեր և ու-
րախ լինին նոքօք ծոցք մեր, բժշկին
նոքօք ախտք մեր. և կողմանք ամե-
նեքեան իբրեւ զանգամս զմիմեանս
հոգան: Համբարի կողմն ընկերի իւ-
րում, և համբարի ի կողմանէ նորա:
Խթէ սէր և գութ զերկիր՝ հոգալ
զծով որ չուրջ է զիւրեւ, և մեծա-
ցուցանէ և ինքն ծով զերկիրս որ

են զեզերբք նորա: Ետ և մեղու-
թուչուն՝ ձրի քաղցրութիւն, որ պա-
տուական էս է: Ետուն որթ և
ձիթենի գինի և եղ առանց գնոյ:
Ետ կաթն սանդիեցաց, և բուսոյց
խոտ անասնոց: Ձհիւանդս բանձա-
րով դարմանեաց, և զառողջս կա-
տարեալ՝ հացիւ: Պատրաստեաց եր-
կիր զսերմանս իւր և ծառք զպտուղս
իւրեանց. և ոչ երկիր և ոչ ծառք
պահանջեցին երբեք մաքս ի մէնջ:
Յիսուս հաստատեաց զամենայն, և
ետ մեզ առանց գնոց զամենայն. իսկ
մեք՝ գնեմք և տամք գնոյ՝ զոր ինչ
ձրի շնորհեաց մեզ: Ետ մեզ հողմս
և օդ և հուր և ջուր՝ ձրի: Եւ այս-
պէս բղխէ ի նմանէ ամենայն դար-
ման առանց արծաթոյ: Արգելին
ոմանք ջուր ի ծարաւ և մոգք, հուր՝
Ասորեստանի: Արգելին հողմս շի-
նուածովք իւրեանց, և զլուսաւորս
յարկովք իւրեանց: Ի մեր սակս
տարածանին ամպք, և վասն մեր
հոսանք նոցա: Հողմք ի գիշերի և ի

տունջեան ահա վաստակին վասն
մեր: Վասն մեր և արեգակն ծագէ
հանապաղ և մտանէ, ղի կոչեսցի
վաստակ ծագումն նորա, և ի հան-
դիսս կատարելով իւրով: Լոյս նորա
հալածէ զխաւար մեր, տապ նորա
հասուցանէ զպառուս մեր: Ընթացք
նորա չափ է տունջեան, և մտանէ
նորա՝ իշխանութիւն խաւարի: Զի
ահա ակամբ է գեղեցկութիւնք, և
բերէ հստոտելեաց և քմաց՝ բիւր
ճաշակք և համք:

Սրհնութիւննմա վասն ամենայնի:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԵ.

ՈՐՀՆԵԱՒ ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԷ Ի ՄԵՆՈՒԹԵՆԷ
ԻԻՐՄԷ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ՔԱՂՅԵԱՒՍ ԵՐԿՐԻ

Չանձն իւր հրաւիրեաց առ Զակէ
Տէր մեր, իբրեւ ետես զմիտս նորա՝
զի ծարաւի էր օտարանալ ի մեղաց
և յադահութենէ իւրմէ: Ի մտանէ
Տեառն ի տան նորա՝ բնակեցաւ սէր

ի սրտի նորա: Մերկացաւ միանգա-
մայն յամենայնէ, ի յափշտակելոյ
և ի Ժառանգելոյ: Դատեաց զանձն
իւր յօրինաց, և չորեքին դարձոյց
զյափշտակեալն. և յաւել եւս յօ-
րինացն ի բաշխել զկէս ընչից իւրոց:
Նախ կատարեաց զստուգութիւնն,
և ապա սկսաւ յողորմութիւն: Հա-
տոյց նախ զոր պարտ էր, և ապա
եւս փոխորդաց: Ի դարձուցանել զա-
մենայն զոր զրկեաց՝ զպարտս իւր
հասուցանէր. և ի բաշխել զկէս
ընչից իւրոց՝ փոխ տայր Աստուծոյ
իւրում: Ո՛ պարտապան, որ յան-
կարծակի եղեւ պարտաւէր: Հատոյց
մարդկան յերկրի և Աստուծոյ փոխ
եւս ի բարձունս: Առաքեաց ընդ չորս
կողմանս՝ ոչ ղի ամցեն զպարտա-
պանս իւր, այլ զի ամցեն զյափշ-
տակեալս՝ որ դարձան և եղեն պա-
հանջող: Աղաղակէր նա խնդալով,
թէ, առէք յափշտակեալք, զգանձս
ձեր, և աւերեալք՝ զստացուածս
ձեր: Զորոց առեալ էր սատեր մի՝

մտին առին չորեքելին և ելին: Եւ զորոց յափշտակեալ էր զսասցուածս՝ առ զնա բաղմասպատիկ: Ժողովեցան և պարտապանք, զի լուան զձայն թողութեան. առին և ելին ինդուլթեամբ զգրաւականս և զմուրհակս իւրեանց: Զարմանք տեսանել էր ի տան Զակեէին զյափշտակեալսն զայնս, և զաղքատ յափշտակեալքն առին զստացուածս իւրեանց, և աղքատքն զգարմանս իւրեանց: Մտին մերկք՝ և զգեցան, և բոկք՝ ելին աղուցեալք. քաղցեալք՝ լցան և նշխարեցին, և կարօտեալք՝ պարկս բարձին: Եւ ծառայից զազատուլ թին, և պարտապանաց զգիր իւրեանց: Եւ և վարձս ընդ զրկանաց եկաց և պանդխտաց: Մեծ զարմանք գործեցան փոփոխմամբն որ եղեւ անդ. զի աւարտուն եղեւ աւարեալ, և յափշտակողն՝ յափշտակեալ, իբրու նոյն էր՝ և չէր նոյն: Նա զի այլապէր պէցաւ յառաջին այսպնմանէն. զի այր որ զրկէր զամենայն ոք՝ զիւրն

եւս սկսաւ տալ այլոց: Յափշտակեալքն որք առին՝ գոհանային, և Զակեէ ուրախ էր ի տալն իւրում: Յառողաց և ի տուողաց՝ ել անդ օրհնութիւն Որդւոյ օծելոյ:

Այս էն Հանգիստք ճշմարիտք՝ որ սոքօք հաշտի Աստուած, որ Հանգուցանէ զծառայս և զազատս, և ըզպարտապանս Հանգերձ աղքատովք: Ի Հանգստեանն Զակեէի ամենայն ուրեք լի էր գոհութեամբ բերան իւր: Մի Հանգուցուք զանձինս սակաւուց, և ցաւեցուցուք զսիրտս բաղմաց:

Եւ զի նստուցեք զմեզ սիրելեք առ այս սեղան ժամանակեան, նըստուցեք զձեզ արքայն Քրիստոս առ սեղանն իւր յաւիտենական:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԶ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՈՐԴԻՈՑ ՕՆԵԼՈՑ ՈՐ
ԿԵՐԱԿՐԷ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ՅԻՐԻՄԷ

Հրեշտակք, որ ոչ կերակրին՝ ոչ
խափանին յօրհնութենէ: Մեր զի
լցաւ կարօտութիւն՝ դո՛հասցուք
զնմանէ զի յադէցաք: Թի՛չ հրեշ-
տակք դո՛հանան՝ որ ոչ աշխատեն
զարարածս որ պաշտեն, արարածք
զիսրդ լուսցեն յօրհնութենէ: Յա-
մենայն ժամու թէ դատարկ ոք է,
յայսմ ժամու չէ օրէն խափանել:
Եթէ մինչ քաղցեալն էաք օրհնե-
ցաք, քանի՞ եւս այժմ՝ զի յադե-
ցաք: Յաւուր պատարագի քո մի
տար տեղի մարդոյ արանջել զբէն.
զի ելանէ արտունջ նորա և ապախտ
առնէ զպատարագն քո: Զի դո՛հա-
նան զբէն աղբառք՝ դո՛հասցին զբէն
և պանդուխտք: Մի՛ առնուր դու
յաղբատաց, և տացես զայն տուրս

այլոց: Զիսրդ համարեսցի զայն քեզ
Տէր քո, զի ոչ ի քուամէ ետուր
դու: Եթէ այլոց է տուրք քո՝ ո՛ւմ
դարձցի վարձ ընդ այնորիկ: Տուք
ի ձերմէ, մեծատունք, զի ձեզ հա-
մարեսցի զայն Աստուած: Մի՛ առնէր
բարի յընչից տնանկաց, և փառա-
ւորեսցիս այնու որ ոչ քո է: Զի՛նչ
հարկ առնուլ յաղբատէ և տալ միւ-
սում աղբատի. զմին քաղցեցու-
ցեր, և զմին լցուցեր, և ուր է անդ
արդարութիւն քո: Բարիոք առնես
զի կերակրես զաղբատս, բայց դուցէ
զմեծատունս աղբատս առնիցես: Զի
չէ մոռացեալ ամենագիտին՝ թէ ուս-
աի՞ է Ժողովեալ պատարագն քո:
Ո՛հ, որ զգեցուցանես զաղբատս,
դուցէ մորթիցես զմորթ տնանկաց:
Որ տաս հաց քաղցելոց, մի թլփա-
տեսցես զինչս կարօտելոց: Որ հո-
գաբարձուդ ես աղբատաց, մի ան-
փոյթ առնէր զտնանկաց քոց: Ահա
աղբատք այդ են ընդ բեւ՝ հանգո՛
զանձինս բնակակցաց քոց: Զի՛նչ

Հարկ է տալ արտաքինոց, իբրեւ ահա
կարօտեալք են ի տան քում. մի հո-
գար զարտաքինոց և անփոյթ առնիցես
զներքնոց: Մի օրհնեսցեն զքեզ ար-
տաքինք և անիծանիցեն ներքինք: Մի
Ժողովեր արտաքուստ երանութիւն
և ի ներքուստ վայ դառնութեան:
Նախ ի ծառայս քո արդարացիր,
և յորժամ լցցես զպէտս նոցա՝ կա-
տարեսջիր և արտաքնովքն:

Յոր՝ որ ի վերայ ծնդաց իւրոց սը-
նոյց զորբս, այսպէս առէ. թէ անար-
գեցի երբեք զգառաստան ծառայից
ինոց յամենայն իրս՝ յորս դատե-
ցան ընդ իս: Ո՛ր լինիցի նմանող
արովք՝ նմանեսցի նմա և քաղցրու-
թեամբ իւրով: Լցուսցէ զքաղցու-
թիւն արտաքնոց, և հանգուսցէ ըզ-
հոգիս ներքնոց:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԷ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ, ԿԵՐԱԿՐԻՉ ԱՄԵՆԱՅՆԻ՝
Ի ՔԱՂՅԵԼՈՅ, ՈՐԲ ԼՅԱՆ ԵՒ ՆՇԽԱՐԵՑԻՆ

Ձի ուրախ եղեւ Զակէքոս որ ետ
նմա քաւութիւն մեղաց, կեանս բնա-
կեցոյց ի տան նորա. որդի Աբրահա-
մու գրեաց զնա: Փարիսեցին կոչեաց՝
և անարգեաց զնա. ոչ ետ նմա յայս-
ցանէ: Եմուտ և առ քաւութիւն
Հինն մեղաւոր՝ որ կարդաց առ նա:
Մեծ ճաշ փարիսեցւոյն ծանու ըն-
չիւ՝ եկաց ի բաց. արտասուացն ետ
քաւութիւն, և նա ընկալաւ յան-
դիմանութիւն: Անարգեաց զսեղան
փարիսեցւոյն՝ զի ետես այսպնու-
թիւն ի միտս նորա: Ետ քաւութիւն
այնմ որ մեղաւ, զի ետես զիղջ ի
խորհուրդս նորա, այսպնութիւն
փարիսեցւոյն՝ ոչ ինչ փառ*...:

* Աստ պակասէ մի թուով՝ որ առնէ
լստ օրինակին ժլ տողս բանից. ընդ որս
է և զխաւարգութիւն իւր կցրդին:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԹ.

ՕՐՀՆԵԱԼ Է ԱՅՆ ՈՐ ԶԷՆ ԻԻԻԲ
ԿԱՐՕՏ, ՈՐ ԼՆՈՒՆ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ԿԱՐՕ-
ՏՈՒԹԻՒՆՍ ՄԵՐ

Յուրբաթու հաստատեաց զԱ-
գամ, ի նմին և զանասունս և զգա-
զանս: Ի նմին աւուր յորում եղեն՝
գիտացին եթէ զինչ է կերակուր:
Բաւական եղև խոտ անասնոց, և
բանջար վայրի՝ երէոց. և մարդոյն
չեղև բաւական զբախան երանու-
թեան զոր ետ նմա: Եւ այսպէս ամե-
նայն սողուն անարգէ զբանջար՝ որ
սպանանէ զնա, և ընտրէ զարօտ՝ որ
կեցուցանէ զնա: Խոյ մարդ, իմաս-
տուն քան զամենայն՝ փոխելացաւ
քան զամենայն: Զի սողուն հոգայ
զկենաց իւրոց, և նա ընթացաւ ըս-
պանանել զանձն իւր: Որդիք Ագա-
մայ՝ նմանք են Ագամայ. զի ի վերայ
մանանային տրտնջեցին՝ օձք խարա-

մանիք ծակոտեցին զնոսա, որք ի
վերայ հողոյ ոչ տրտնջեցին: Մինչ
դեռ միաբանք էին անասունք՝ մի
ճարակ էր ամենեցուն: Եղեն քա-
ժինք ի միջի նոցա, փոխանակ զի
ոխացան նոքա ընդ միմեանս: Առիւծ
բանջար ուտէր, և գայլ խոտ ճա-
րակէր. որպէս ուտէին ի տապա-
նին զամն ողջոյն ջրհեղեղին: Ոչ
գաւինս գայլոցն եմոյծ, և ոչ ոչ-
խարս առիւծուցն*. զի յարգ եմոյծ
անասնոցն, և խոտ վայրի էր... Ի
տոսպանին տրտնջեցին... յարգ և
խոտ. և ոչ իսկ զ... բաւեցին իբրու
ճաշակ... գալար որպէս զի յաւ...
մի սեր էր անասնոց և մի բնութիւն
ամենեցուն: Նոյնպէս և յա... յո-
րում եղեն. քանզի չէին ոխացեալ
ընդ միմեանս. վասն որոյ... բակաւ
և ոչ տեղեաւ աւ... Ին նոքա ի մի-

* Յոյժ խանդարեալ է ձեռադիրն, այլ
և թերի՝ Ըստ իմաստին՝ շրջեալ ուղղե-
ցաւ կարգ կցրդիս, Զամանէ տես յէջ 10:

մեանց. այլ յորմէ հեռէ բաժանեցաւ մարդ ի ձեռն պողոյն՝ յԱստուծոյ, բաժանեցան և նոքա յայնմանէ՝ որ եղեւ ի պատկերն Աստուծոյ. կոչեալ զբախան երանութեան, և նոքա կորուսին զարօսն... անց: Նա եկն ի խոտ, և նոքա պահեցան ճարակել զփուշս... արուծին: Եկն ամենայն ի պատճառս գլխոյն՝ ամենայն եկն ի խոտ անիծեալս... եկն ուտել զնա: Գա... ացան... գիականց և... ոսկր յարաց, անաս... ուտել փուշ, և առցի հող... եալ. քանզի ոխացան ընդ... և օտարացան նոքա ի միւս մեանց: Սուրբ անասնոցն խոստացաւ խոտ, և պղծոցն՝ մարմին մարդոյ: Ճիւղթեցաւ ամենայն ինչ ի ձեռն իշխանին ամենայնի. հաստօտեաց զնա ի կողմամբ ամենայնի: Ի Տեառնէ շէն և ամենայն իմաստութեամբ, եղեւ ամենայն...:

430107 4.

... (եր)թայր գայր նման եղեգան․
 խնդրեաց զնա ջուր, զի պատկա-
 ռեաց խնդրել ի նմանէ հաց․ զի
 ետես եթէ ընթացաւ բերել նմա՝
 յաւել և խնդրեաց զնա հաց։ Եղև
 որ արգէլ զերկինն՝ ի Հարփաթ հաց
 մուրանայր․ երգուաւ նմա, ոչ որ-
 թուք, այնու որով երգնուին Հե-
 րայեցիքն, և ոչ դարձեալ կռովքն՝
 որով երգնուն քանանացիքն։ Կեն-
 գանի է, ասէ, Տէր, թէ գուցէ,
 բայց թէ մի ափով ալեր, և ահա
 քաղեմ երկուս կրկուս, զի եփեալ
 կերիցուք ևս երգեալք իմ և մեռ-
 ցուք։ Գիտաց մարգարէն թէ որպէս
 կերակրեաց ի ծործորն զկերակրիչս
 իւր, նոյնպէս ևկն կերակրել զկինն՝

✱ Չայս, և զայլ ևս զլիւոցն թուահա-
մարս ժջ, և, ԽԳ, ԽԴ, ԽԵ, ԽԶ, ԽԷ, ԽԸ, ԽԹ, ԽՐ, ԽՊ,
մեղէն և զայլ թերի զոլով յօրինակին:

որ պատուիրեցաւ հերակրել զնա: Քաղցեալն եւս քաղցելոյ քան զինքն պատահեաց՝ և զգեցաւ զարամուլ թիւն: Իսկ Աստուած, որպէս և գըրեալ է, լուսաւորեաց զաչս երկոցունց: Խօսեցաւ Հոգի ի բերանոյ՝ որ յաճախեացն և չարչարեցաւ. օրհնեաց զստփորն և զեղջերն, և ետ աճումն երկուց ծոցոց: Հաւատաց նմա իբրեւ մարդարէի՝ իբրեւ ոչ ետես ի նմա նշան. և զի եւ յուսահատութեամբ՝ եկն եմուտ յուսով մեծաւ: Զի տրամեալ էր յոյժ ի մտանէն իւրում՝ զուարթ էր յոյժ ի մտանէն իւրում: Զի յերթալն իւրում՝ լռեւեայն երթայր, դարձաւ նա մեծաւ տաղնապաւ: Արկ զձեռն իւր ի ստփորն հանել զափով զալեւրն որ ի նմա, և դարձաւ կրկնեաց արկ զձեռն իւր՝ և աչա ունէին: Եղիշայ զհարիւր մարդարէս հերակրեաց սակաւ հացիւ: Կերան քաղցեալքն և նշխարեցին՝ ուստի ոչ ակն ունէին: Եւ բեր պատանի մուլածուղ սպա-

նող յանուն հերակրոյ. խափանեցաւ մահ ալերբ, և հերան՝ ուստի ակն ոչ ունէին: Անկաւ ի գուր Երեմիա, և անփոյթ արար զնմանէ Ժողովուրդիւր: Բարեխօսեաց զնմանէ՝ Քուշացին, և եւ ի ձեռն այնր զորմէ ոչ կարծէր: Պակասեաց գինի ի հարսանիս, և զի մի լինիցի ծաղր փեսայն՝ փոխեաց Տէր մեր զջուր ի գինի, զոր ոչ ակն ունէին: Քաղցեան հազարք մարդկան յանապատին՝ երկիցս անգամ, և չեղջեաց ձուկն և հաց՝ ուստի ոչ ակն ունէին: ԶՊակեք յափշտակիչ, այլոց յօժարեցոյց բաշխել զստացուածս իւր. հանդերձեցան աղքատք և տընանիք՝ ուստի ոչ ակն ունէին: Ի նաւէն իբրու քաղցեալ էին, ելին աշակերտքն՝ և գտին հաց և ձուկն ի վերայ կայծականց՝ ուստի ոչ ակն ունէին:

... (աճեաց) ափով ալեւր անդէն ի տեղւոջ. եթէ ոչ զի փութացեալ էր հանել զհաց մարդարէին, ոչ տայր

գուլ ձեռնին իւրում՝ յաճախել կերակուր մարմնոյ իւրում: Մի ձեռնն ի հայս անդ էր, և միւսովն եւս՝ հանէր ալեւը: Փշէր ի կրակ շրթամբք իւրովք, և հանէին ալեւը մատունք իւր՝ մինչեւ եղեւ հայսն յեփել: Մեծացաւ նա ի ձեռն ալեւին. Լցաւ բերան իւր գոշութեամբ ըստ ալեւը որ Լցաւ նմա: Եւ հան նախ մարդաբէին, զի հանգուցէ նախ զկարօտ քաղցելոյն: Ասաց զնա խնդալով, թէ աճեաց ալեւին որպէս ասացեր. ահա զշեղջ ալեւին շեղջեալ է իմ, և ափով ալիւրն՝ անդէն ի սափորն: Զի սլատահեաց քեզ քաղցաւ դրան՝ ահա ի տան լիութիւն մեծ: Եւ զի ընդ առաջ եղեւ քեզ տրամութիւն, եկ մուտ ուրախութեամբ ի յարկս մեր: Եւ իբրեւ ոչ ինչ հարկ պէտք էին եղայ իբրեւ հացի, բազմացաւ ալեւին բանիւ քո, և եղն՝ ի ձեռն պատգամի քո: Ո գուշակեսցէ ի Հարիւրած վասն սբանչելեացն որ ի տան մերում: Զի ածեր զսափորն ի

յղութիւն, և զեղջեւրն՝ յաճումն բնակաւոր:

Քրիստոս օրհնեաց զերկոսին, օրհնեաց զյարկս երկրպագուաց իւրոց, զի տեսցէ զսիրտս սրբոց իւրոց և տացէ աճումն խնդրողաց իւրոց: Զկենդանիս և զննջեցեալս ձեր քաւեսցէ յաշխարհն երկրորդ, ուրախ լիջէք առ սեղան նորա՝ որ աստ ուրախ արարէք զճառայս նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԱ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ ԲԱՐԵՐԱՐԻ,
ՈՐ ԿԵՐԱՅԻՐԵԱՅ ԶԱՐԱՐԱՅ ԻՐ

Աբրահամ սիրիչ աղքատաց, այն որ հրեշտակք իջին առ նա, ընթացաւ և ընդ առաջ աղքատաց, և ետես ի նոսա այլակերպութիւն: Առ գուռն վրանի իւրոյ նստէր ի տօթաժամու, որպէս գրեալ է: Եւ իբրեւ զարմացեալ էր ընդ յայտնութիւնն զոր տեսին ի նմին ժամու. յայտնու

Թիւն՝ զոր ետ ընդ ետ առաջնոյն՝
 եղեւ նմա ի դէմս աղքատաց: Ընթա-
 ցաւ ընդունել զօտարս՝ և պատահե-
 ցին նմա չրեշտակք, կարծեալ էթէ
 մարդիկ իցեն: Ծուք՝ որ ի վերայ
 միոյն, թոյլ տայր խորհէլ թէ զուար-
 թունք իցեն: Տեսիլն ամենեցուն չէր
 հաւատար, զի փառաւորութիւն որ
 ի վերայ միոյն՝ մեծ էր քան զփառս
 երկոցունցն: Ծուք երկոցունցն՝ չա-
 փով էր, և երրորդին՝ առանց չա-
 փոյ: Եւ զի ետես Աբրաամ՝ թէ և
 նոքա որք եկին ընդ նմա՝ խորշէին
 ի նմանէ, ուղղեաց զչայցուածս իւր
 առ մին անդր. զի եղեն նմա եր-
 կուքն եւս օրինակք: Արդարն սկսաւ
 խնդրել ի միոյ անտի՝ իբրեւ յԱս-
 տուծոյ. Մի դանց առներ զտամբ
 ծառայի քո: Տօթն ոչ արգել զԱ-
 բրաամ ընթանալ յանդեայն օտիւք
 իւրովք, և զՍառա հաղորդեաց ընդ
 իւր՝ զի արատցէ երիս գրիւս բազարջ:
 Ետուն գրոհ տունն Աբրահամու՝ զի
 աեսցեն զիջանել զուարթնոցն: Քա-

նի հայէին տեսանել՝ քաղցնուն
 աչք նոցա զշուքն: Այն օր էր ու-
 րախութեան մեծ ծառայից և աղա-
 տաց և տերանց: Որք ընդ աղքատացն
 ուրախ լինէին, ընդ զուարթնոցն
 քանի՜ եւս արգեօք: Ժողովեալ էին
 ծառայքն առ Աբրաամ, և աղախ-
 նայքն առ Սարրա: Խափանեցին զա-
 մենայն իրս՝ զի հայեացին ի նոր
 տեսիլն: Զոտս նոցա լուաց ձեռօք
 իւրովք, և զծառայս իւր ոչ արար
 հուպ: Հայս եփեաց Սառայ և ոչ
 հպեաց զաղախնայս իւր, և զզուար-
 թունս պատուականս քան զամե-
 նայն՝ ինքն անձամբ իւրով պա-
 տուեաց: Աւ եղգի և կաթն և զորթն
 հանդերձ հացիւն՝ և եդ առաջի:
 Ոչ նստաւ առաջի նոցա, այլ յոտն
 եկաց և պաշտեաց զնոսս: Յագեալք
 լցուցին զքաղցութիւն զոր զգեցան
 ի վայրկենի միով, և միսիթարեցին
 զՍառայ՝ զի առցէ որդի որում քաղ-
 ցեալ էր ի վաղէ: Ասէ ցնա. Ի սոյն
 Ժամանակի եղիցի քեզ որդի ի Սա-

ռայէ: Լուաւ Սառայ, և բաժանեցան միտք իւր ի խոստմանէն. Աճումն զիսրդ լինիցի ինձ, զի ճանապարհ կենաց անց զինեւ: Ոչ միայն ես առանցեալ եմ, այլ և տէր իմ Աբրահամ՝ ծերացեալ է: Անգլաւան ոչ ինդրեաց նշան ի նմանէ, և ինքեամբ ետ նմա նշան՝ զի գուշակեաց զծածկեալսն զոր նիւթեաց ի ներքոյ խորհուրդ նորա: Ապա յանդիմանեաց զծաղր նորա առաջի բաղմաց, և նա ժխտեաց, թէ Ոչ ծիծաղեցայ: Յանդիմանեալ լինէր ծածուկ ծաղուն՝ և ժխտէր վասն տրտաքնոյն: Պատուհասէր զխորհուրդս նորա՝ զի ծիծաղեցաւ. յորովայնի իւրում. և ժխտէր բերան ընդ շնչոյ, թէ ոչ ել ծաղր ընդ շրթունս նորա: Սառայ գէր պատուհաս պատուհասչին՝ և բերանն բարիօք ժխտէր: Եւ Աբրահամ որ կայր առ նմա, վկայեաց թէ ոչ չարժեցան շրթունք նորա: Հիացաւ Աբրահամ, և երկեաւ տալ պատասխանի ընդ Սառայի. զի թէպէտ

և ոչ ծիծաղեցաւ՝ գիտէր թէ ի միտս իւր ծիծաղեցաւ:

✠ Օրհնեալ է որ ուրախ արար զԱբրահամ ի ձեռն պտղոյ որ ի Սառայէ ամուլոյ՝ որ եղև յաղգ բաղում, յորմէ ծաղեաց արքայն Քրիստոս:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԲ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ Ի ՁԵՌՆ ՍԻՐԵԼՈՅ ԻՌՈՅ՝
ԿԵՐԱԿՐԷ ԶԱՇԽԱՐՀ ԼՐԻԻ ԻՒՐՈՎ,

Առաքեցան զուարթունքն ի տուն Աբրահամու ցնծացողի ընդ առաջ կարօտելոյ, զի տացեն նմա ի ծերութեան իւրում որդի՝ զոր խընդրեացն ի մանկութեան իւրում: Յետ ծերութեան Աբրահամու և մաշելոյ Սառայի կնոջ նորա, խոստացան տալ հարիւրամենին որդի: Յայտնեցին և Սառայի՝ թէ ի սոյն աւուրս եղիցի որդի Սառայ: Զի երկեալ ժխտեաց. իբրեւ յանդիմանեցաւ՝ սուտ համարեցաւ ստուծինն ըզ-

բոլորն զայն խայտառակիչ ստոյ:
Ստուծեամբ՝ զստուծինն իւր կա-
մեցաւ ծածկել, զի երկեաւ: Զուար-
թունք այն հոգեպէնք՝ ընտանեցան
ընդ կերակուրս, զի զմանսուծինն
մարդկան զգեցան: Զկերակուրմարդ-
կան կերան՝ և զԱբրահամ գողումն
կալաւ: Ի միտ առ, եթէ Տէր զը-
ւարթնոցն ընդ զուարթունս խո-
նարհեցաւ, նստաւ առ սեղաննորա:
Սիրա իւր սլարկեջաւ և գոյն իւր հա-
տեալ: Ի ժամուն իրրեւ մերձեցաւ
լուանալ զոտս Տեառն իւրոյ, որ
վաստակեցան և եկին առ նա: Եբարձ
զորթն ուսովք, զորմէ ասացն թէ
ծերացաւ տէր իմ: Թեպէտ և մարմնով
ծերունի էր, այլ սիրով սլատանի
էր: Իբրեւ հանգուցին զԱբրահամ
առնելով զամենայն զոր խնդրեաց,
եսուն վարձ վաստակոց նորա, զի
եղիցի որդի կարօտուծեան նորա:
Որ հաւատացեալ էր իբրեւ զԱբրա-
համ, ասէր՝ թէ գիւրին է այս. և որ
երկմիտ՝ կարծէր թէ չէ մարթ լի-

նել այսմիկ: Զկնի աւուրն յղացաւ
Սառայ, իբրեւ չէր զգացեալ զնա:
Զի ոչ եղեւ յորովայն իւր այլա-
կերպումն, եղեւ յերեսս իւր այլա-
փոխումն: Աչք իւր լուսաւորեցան.
ի ծերութենէն օտարացաւ ի սակաւ
ժամանակն: Եւ վկայէ Աբիմէէք
արքայ՝ զի առնուլ զնա կին կամե-
ցաւ: Սառայ, թէ ծերացեալ էր,
որպէս ասացն, ոչ զանցանելով զա-
մենայնիւ՝ սլառաւուն ցանկայր թա-
գաւոր այլազգեացն: Մինչ կամէր
Սառայ գիտել զծածուկ յղութիւն
որովայնի իւրոյ, գեղն զոր ստացաւ
երեսք իւր վկայեաց զյղութենէ մի-
ջոց նորա: Պառզ որովայնի նորա
ծածկէր. գեղ երեսաց իւրոց ոչ կա-
րէր: Գեղալի՜ որ չէր մարթ ծածկել,
քարոզեաց զյղութիւնն ծածկեալ:
Կամեցան քահանայքն ոչ զի տեսնէն
զսերումն որ եղեւ ամլութեանն, այլ
տեսնէն զծերութիւնն որ դարձաւ
ի մանկութիւնն: Ընթերցարուք, եղ-
բարք, զի՞նչ արար աղքատսիրու-

Թիւն ընդ Աբրահամ. զի արժանի
եղեւ զոնարթնոցն, և օրհնեցաւ ի
մէջ ամուլ ամուսնոյ իւրում: Մեծ
էր նա հաւատովք, և կատարեալ
յամենայն պատուիրանս. և ծնունդ
Սառայի, ոչ ինչ ետ՝ այլ աղքատ-
սիրութիւնն: Հանգոյն լերուք որ
զտուրս տայք, և նմանեցէք մօր մե-
րում Սառայի: Ստացարուք իբրեւ
զնա ժուժկալութիւն, զի մխիթա-
րեսջիք երազ նման նորա:

✠ Օրհնեալ այն՝ որ ոչ զլանայ
զվարձս ջրոյ, որպէս երգուաւ. և
զի ամենայն իւրք ուրախ եղեաք՝ ու-
րախ լինջիք առ սեղան նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԳ.

Ի ՔԱՂՅԵՆՈՅ ՈՐ ԼՅԱՆ ԵՒ ՆՇԽԱՐԵՑԻՆ,
ՔԵՃ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ, ՏԷՐ ԿԵՐԱՌԻՉ

Մի եղիցուք օրինակ յոռի բա-
րեքոց, և չարահաւայ: Բարեքոցն
խորշեւ ի մէջ, և չարացն նմանեւ

մեզ: Ըստ քաղցի մերում կերի-
ցուք, և յաւելորդն մի մերձեցուք,
և յոյժ գինւոյ մի ցանկացուք:
Ուխտաւորք ժողովրդեանն՝ իբրեւ
նմանութիւն է ուխտաւորաց մերոց:
Հատուցեալք եղին ի գինւոյ, և օտա-
րացան բնաւին յորթոյ: Սուրբ մար-
գոց և կուսանաց քանի տգեղ է զի
հարկանիցի հոտ գինւոյն ի բերանոց
նորա, կամ գոյն գինւոյ յերեսս նո-
ցա: Յանկութեանց սրտի յաղթե-
ցաք, ցանկութիւն գինւոյ մի յաղ-
թեցէ մեզ: Եւ զի ամենայն իմեք
ցանկայ մարմին, յաղթութիւն օրէն
է առնուլ: Ժողովրդեանն՝ որ յա-
նապատին էին առողջքն՝ ի սովոյ
բեկեալ էին. և հիւանդք և ախտա-
ժէաք նոցին՝ ի նեղութեան ծիրեալ
էին: Որդի արարչին ամենայնի ոչ
մխիթարեաց ի ձեռն գինւոյ զքաղ-
ցեալս և զհիւանդս նոցա: Հացն զոր
բազմացոյց՝ հալածեաց զքաղցն որ
ի մէջ սովեւոցն, և առողջութեամբ
նորա՝ սպառեցաւ հիւանդութիւն

Հիւանդաց նոցա: Զքաղցեալսն՝ հացիւ ուրախ արար, և զախտաժէտսն՝ առողջութեամբ: Փոխանակ գինւոյ՝ հաց յաճախեաց, և փոխանակ ցքոյ առողջութիւն: Արգ, զի ունիմք զառողջութիւնն, մի մերձեցուք առ գինի, որ բնակեցուցանէ դողդոջ յառողջս՝ որ հանապազ բմպէն զնա, զի մի սասանդեացէ զմիտս նոցա: Եւ զի աշխարհականք զգուշանան ի նմանէ, որչափ եւս առաւել սուրբք: Զի երկրաւորք Հիւթացան ի նմանէ, փախեցեն ի նմանէ երկնաւորք:

Այն որ յաճախեաց զհացն յանապատին, կարէր նա հաստատել զգինի: Արար նա զպիտոյն, և եթող զայն՝ որ չէրն կարի պիտոյ: Յաւել եւս և յաճախեաց հաց, և չեղջեաց ձուկն կարօտելոց: Զքաղցութիւնն հացիւ ելից, և զծարաւն ջրով անցոյց: Եւ զկնի կենդանանալոյն՝ հաստատեաց հօւր և հաց և ձուկն: Այն որ հաստատեաց զայսոսիկ անդ, ոչ կամեցաւ հաստատել զգինի:

Ի մէջ Կանայ զի հաստատեաց զգինի՝ ծանօթք էին Մարեմայ, և ոչ վայելէր եթէ հարազատք մօր Տեառն մերոյ կարօտացին. զի մի լինիցի մայր նորա ծաղր, և ազգն ամենայն ի կորանս: Ի ձեռն գինւոյն՝ անուանի արար զտոհմն կարօտ և աղքատ: Մինչեւ եկեալ էր Տեառն մերոյ՝ գինի ի փոխ առնուլ կամէին. և իբրեւ եկն անդր Տէր մեր, բաշխեցին գինի ընդ ամենայն Կանայ: Տրամութիւն որ նախ քան զգալ նորա՝ մերժեցաւ յետ գալոյ նորա: Կարօտութիւնն ետես զստուած ի տան փեսային՝ և սրացաւ էլ:

Օրհնեալ Հայր և Արգի և Հոգի Սուրբ, ի քաղցելոց որ կերան և նշխարեցին:

ՊՅՈՒՐԴ ԼԴ.

ԳԵՁ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՏԻԵՋԵՐԱՅ, ԿԵՐԱԿՐԻՉ
ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԹՈՒԹԵԱՍԻ ԳՈՎ,

Զէ օրէն զլանալ սրտի զխրախու-
թիւն՝ զոր ետես ակն, և ոչ բերանոյ
աժգոհ լինել զայնմանէ՝ զոր ճա-
շակեցին քիմք: Զի աշխատութեամբ
ժողովեցան, և վաստակով եւս կազ-
մեցան: Զի ահա ձրի եղեալ է ա-
ռաջի՝ օրհնութիւն ձրի տացուք: Զի
որչափ օրէն է տալ նմա, այս յոյժ
մեծ է քան զմեզ. զչափ կարի մե-
րում տացուք նմա՝ և աւելի հա-
մարի զայն: Եւ զուարթունք, որ
բնակաւորք են, ոչ բաւեն հատու-
ցանել զպարսա իւրեանց: Զի հրեշ-
տակք պարտեցան յայսմանէ, քանի՛
եւս արդեօք հոգեղէնք: Զլացաւ զնա
ժողովուրդն յանապատին որ աւը-
տընջեաց ի վերայ մանանային, մէք
տացուք օրհնութիւն՝ զի ի մէջ շինի

կերակրեաց զմեզ: Ո՞ր կարէ հատու-
ցանել, եղբարք, ընդ արարածի և
կազմածոյ մերում: Եւ եթէ այս եւս
հատուցանիցի՝ ընդ խաչելութեանն
ո՞ հատուցանիցի: Զի չեմք յաղթող
զօրութեան այսոցնի, ոչ պահան-
ջեաց ի մէջ պահս խնտա, իբրու-
տայր զվսթմնապատիկս: Օրհնու-
թիւն խնդրեաց ի մէջ, որ գիւրին
է բարձանց և խոնարհաց, արդարոց
և մեղաւորաց, առողջոց և հիւան-
դաց: Ի բանից ոչ յադի մարդ, և
յօրհնութենէ ձանձրանայ. դարով
խօսք ոչ հառանին, և յաղթմս՝ վհա-
տութիւն է մեզ: Ո՞վ արդահատեսցէ
այնմիկ՝ որ արդէլու զբերան իւր
յօրհնութենէ: Խօսք մեր որ ընդ
մարդկան են, յարգի եղեն մեզ քան
զԱստուած: Տացուք փառս Աս-
տուծոյ ընդ ամենայնի՝ զոր եա մեզ
Աստուած: Զի եա մեզ արդեամբք
խորտիկս, տացուք օրհնութիւն
բարբառովք: Զի առանց վաստակոյ
է արարչութիւն նորա, և առանց

աշխատութեան օրհնութիւն մեր: Ի
ձեռն բանի հաստատեաց զմեզ, բա-
նիւք հաստատեցուք զգոյութիւնն:
Զի մոգ արանջէ և ուտէ, հեծանոսն
ուտէ և ըմպէ. ընդ նոցա և ընդ
մեր՝ հաստեցուք օրհնութեամբ որ
ելանէ ընդ բերան մեր: Զի Մար-
կիոն զլացաւ զկերակրիչն իւր, և
Մանի գտեղծիչն իւր. եղեն ամուլք
յօրհնութենէ: Զի Բարդէժան զլա-
ցաւ զՀայր, և Հրեայք՝ զՈրդի օծեալ,
յաճախեցէ ի բերան մեր գոհու-
թիւն, և ելցէ ի սուրբ սրահ մերմէ
օրհնութիւն Հօր և Որդւոյ և Հոգ-
ւոյն Սրբոյ:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԵ.

Ի ՔԱՂՅԵԱՒ ՅԱՐԵՏԵՒՈՅ՝ ՔԵԶ ՕՐՀՆՈՒ-
ԹԻՒՆ, ՏԷՐ, ԿԵՐԱՐԻԶ

Տաց խրատ բարի՝ որ լսէ ինձ.
զի ի բարի խրատու օգտեցուք ա-
մենեքեան: Զի չէ հնար եթէ ոչ կե-

րիցուք, զի քաղցն բնակեալ է ի
մեզ բնութեամբ. բայց եթէ երբ և
բանի կերիցէ, չեն այսոքիկ բնու-
թեամբ: Եթէ ոչ որ արբցէ՝ չէ հը-
նար, և սահման այսմիկ չէ եղեալ.
Բայց եթէ զինչ և բանի արբցէ,
կամաց են այսոքիկ երկոքեան: Ոչ
զի մի որ կերիցէ ասացի, այլ զի
արժանի կերիցէ. և ոչ զգինի ար-
գելում ես, այլ աղաչեմ զի չափով
արբցէ: Ի Նոյ արդար եթէ հայեա-
ցուք, իրիծայ սիրտ մեր ի գինւոյ.
որ զժանրն առակեաց ի մեզ, զիարդ
լռեցէ: Այր ցածուն և արդար էր
նա ի դարն չռայեալ և անօրինեալ:
Յաղթեաց հաղարաց գտերացն Կա-
յենի, և ափով գինի՝ յաղթեաց նը-
մա: Եղև ընդ երկար ընդ գտերան
Կայենի, և բնակեաց զամ մի ընդ
անասունս. և նա՝ որ յաղթեաց ի
ներքս և արտաքս, պարտեցաւ ի գի-
նւոյ: Փոխեցան յանէծս ամենայն
օրհնութիւնք իւր, զի անէծ զորդի
իւր՝ և ոչ կամեցաւ. և արար զնա

ծառայ ծառայից ստուգութիւնն։ Անէծ բերան նորա զորդին կրտսեր զոր սիրէր նա, զՔամ, և զՔանան մանուկ, որ վշտացոյց զնա ի մերկումն իւր։ Նայեաց և իսահակ որչափ վշտացաւ ի ժամու զի օրհնեաց նա զորդի իւր. և իբրեւ Յակովբու էին օրհնութիւնքն, վշտիւ արգել զնոսա է Սառայ։ Յանիծանէլն ըզՆոյի զՔանան, ի սուգ մեծ էին միտք նորա. զի ոչ էթէ ցասամբ անիծանէր, այլ ստուգութեամբ հաւատանէր։ Աչ էթէ յուժգին գինւոյ մերկացաւ սոոյգն և արգարն. զի էթէ արբեալ էր յայլան՝ զնորա զհա երթայր պատուհան։ Ստուգութիւնն ոչ առ ակն երեսաց Քանանու, զիարգ առնէր զՆոյ դատաւոր մեղացն զոր ինքն արար։ Եթէ գինւոյն յաղթեալ էր նմա, մի հրաման ելանէր ի վերայ այնր որ մերկացան, և այնր՝ որ ոչն ծածկեաց։ Անէծ նովաւ զթշնամանիչն, և օրհնեաց նովաւ զպատու ինն իւր։ Ազ-

բիւր որոշմանց արար զնա չարութեանց և բարութեանց։ Ի ժամու օրհնութեան հանգուցեալ էր, և տրամեալ՝ ի ժամ անիծից, և ինքն Քամ վշտարար նմա՝ զի տարագիր եղեւ յօրհնութեանցն։ Գինի՝ առակեաց զցածութիւն ծանոն, զի արգինի և յաղթարեաց զմիտս ծերոյն։ Եւ էթէ նա՝ զի օրհնութեամբ արբ գինի սակաւ և չափով, և դարձաւ յանէծս օրհնութիւնք իւր, և խոտտացաւ ազատաց ծառայութիւն, քանի՛ր եւս երկիցէ տկարութիւն մեր ի գինւոյ, զի գուցէ մեղիցէ մեզ։ Ի բժշկութիւն եւեթ արբցուք, զի յայս իսկ տուեալ է գինի։ Որ ցաւեցան ըստ նմանութեան Տիմոթէի՝ այնպիսեացն ետ զնա Առաքեալ, բժշկել նովաւ զցաւս իւրեանց։ Որ ըմպէ զնա վասն ցաւոյ, գոհացի զբարւոյն որ ետ զնա մեզ, և առողջ որ վարի նովաւ՝ գոհութեամբ և չափով արբցէ։

Օրհնութիւն Որդւոյ որ արար զնա

մխիթար ամենայն տրտմեցելոյց, և
գոհութիւն նմա՝ զի արար զնա գեղ
գարմանիչ ցաւոց մերոց:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԶ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՏԵՐ ՈՐ ԿԵՐԱՐԻ ԶԱՄԵՆԱՅՆ
ՄԱՐԴԻԿ

Ի սահաւ հացէ Լցոյց Եղիշայ ըզ-
մարգարէս՝ արս հարիւրս: Եւ ի
հինգ նկանակէ՝ հազարս հինգ յա-
գեցոյց Փրկիչն մեր: Մի նկանակն
Եղիշայի՝ զսահաւս բաւեաց կեցու-
ցանէլ. և մի նկանակն Տեառն մե-
րոյ՝ հազար մի ողջ յագեցոյց: Մար-
գարէք՝ կոտակաւ կերակրեցան և
մօլաթղով կեցին նոքա: Եւ զի լիու-
թեամբ սեղան մեր, օրհնութիւն լը-
րիւ իւրով հանցութ: Մարգարէիցն՝
ամենայն տառապանք, և մեզ՝ ամե-
նայն խրախուծիւնք: Զի նոքա զառ-
պանաց գոհանային, քանի՞ եւս
գոհասցութ մեք որ գրգանամքս:

Մուրկ ետ մարգարէիցն, և առա-
քելոցն՝ զնոյն. իսկ մեզ՝ առաւել է
կերակուր մեր: Քաղցեալ հացի էին
առաքեալքն, և մարգարէքն՝ ծարա-
ւեք ջրոյ: Ստորիկք և գինի չեղջեալ
էն մեզ. գոհասցութ վստն երկու-
ցունց: Առաքեալքն գրիչք Տեառն՝
ի տառապանս իւրեանց գոհանային.
Իսկ մեզ, եթէ ինչ պակասեաց, ծը-
նանի քրթմնջիւն ի բերանս մեր: Հա-
լածական տունէին զգեւս ի մարգոյ,
և նոքա յարսօրեայն հասկ փխրէին:
Առ հիւանդս առաքինութիւնք նո-
ցա, և ի վայրի տառապանք իւրեանց:
Ամենահասարիչն ընդ աշակերտան
իւր, և նոքա օրապահին կարօտեալք
էին: Ի խաչահանումն բնակեալ էր
լիութիւն, և յաշակերտան քաղցու-
թիւն: Եւ զօրութիւն աշակերտացն
հալածել զգեւս ի մարդկանէ. ըն-
դարձակեաց զառողջութիւն նոցա, և
նուազեցոյց զխորախիսնոցա: Փշեաց
հոգի յերեսս նոցա՝ զի խօսեսցին
յամենայն լեզուս, և ի ձեռն մարմնոյ

չըլծանց՝ փչեցին զմուրկն և կերին:
 Հայ սրտաճարագի կերան խաչաճա-
 նուքն, և առաքեալքն և ոչ համար-
 ձակ: Հայ ցանկութեան խաչաճա-
 նուացն, և աշակերտացն Հայ դարուոյ:
 Մարդարէքն յառուրս Եղիայի Հայ
 կերան կշռով. և զի ընդարձակ է
 մեզ ամենայն ինչ, չափով կերիցուք
 զՀամագամս նոցա: Զուր ճշգիւ ըմ-
 պէին մարդարէքն զորս կերակրեացն
 Աբգիւս, իսկ մեզ՝ զի յաճախեաց
 գինիս, մի լիցուք արտաքոյ սրայ-
 մանի: Մի դատեցի զբեզ եղբայր
 որ ընդ քեզ է, և մի դու դատեցես
 զանձն քո: Եղիցի չափով ըմպելի
 քո, և կշռով կերակուր քո: Զխոր-
 աիկ եթէ անարդեացես փոքր մի,
 բնակեցէ անձն քո ի պարարտու-
 թեան: Եւ ի գինւոյ եթէ օտարաս-
 ցիս, հոգի քո առաւել եւս սրբեցի:
 Գոյն ցածուն պահողաց՝ խորակօք
 մի փոխեցին: Եւ գինով մի մխիթա-
 րեցի սիրա՝ որ վշտացեալ է յա-
 ղօթս: Զի ոմն որիչ է Հանապաղ,

մէք գոնէ որոշեացուք զայսօր: Եւ
 զի եղբայր քո բնաւ ոչ ճաշակէ,
 դու գէթ կշռով կեր զամենայն:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԷ.

ՕՐՀՆԵԱՒ Ե ՏԵՐ ՈՐ ԿԵՐԱԿԻԷ ՇՆՈՐՀԻԻ
 ԻՐԲՈՎ ԶՀԱՒԱՏՈՅՆԱՒ

Եկին զուարթունքն առ Աբրա-
 համ*... ի մօտոյ՝ և ոչ ի հեռուս:
 ի մօտոյ.....թեամբ: Օրէնք բը-
 նութեան Աբրահամու, ոչ եթէ քա-
 նի հաւատացեալ էր, այլ եթէ քանի
 սիրէ զաղքատս ծառայակիցս իւր:
 Իբրեւ քննեաց զհաւատս նորա, և
 եզ խոստումն սիրոյ նորա, թէ ի
 միւս անգամ՝ Սահակաւ ընկալցի
 զխոստումն երկոցունց: Ոչ եթէ ա-
 մենեւին հատոյց նմա. զի հատու-
 ցումն զոր հատոյց որդւով նորա՝
 նմանութիւն էր և նշմարանք հա-

* Եւ աստ քան տողիւ չափ պակասէ:

առցմանն ճշմարտութեան: Ոչ էր վատաակ ի մարմինս նոցա, և ոչ աշխատութիւն յանդամս նոցա. ոչ քուն յերեսս նոցա, և ոչ փռելի յոտս նոցա: Ո՞րք Ժպրհեցի ապէլ, թէ ի դուարթունս տիրեցին այսոքիկ, որք յական թօթափէլ՝ իջին յերկիր ի բարձանց: Իջանէ փայլակն և դառնայ, իբր յոյժ տկար է նա քան զզուարթունս. ոչ տիրէ նմա աշխատութիւն, և ոչ կուի ի նմա փռչի: Զնստաւ սիրտ նոցա, ոչ զի քաղցեալ էին, այլ վասն հանդատեանն Աբրահամու: Եւուն դոտս իւրեանց ի լուացումն՝ զի առաւել լիցի վարձն ըստ այնորիկ: Փոխանակ զի լուաց դոտս զուարթնոց՝ անցին ընդ ծով ոտք զաւակի իւրոյ. և չե ջնջեաց դոտս նոցա դաստառակաւ՝ զդեցան զշանդերձս Եգիպտոսի: Ափուեաց ամալ ի վերայ ծննդոց նորա, փոխանակ հովանւոյ կաղնւոյն: Եւ զի արկ անկողին ի ներքոյ նոցա՝ ետ զաւակինոցա զպատառակս Եգիպ-

տոսի: Ամենահատուցիչն հատոյց Աբրահամու, ոչ միայն որչափ արար նա, զի զորդիս նորա զգեցոյց նա և ոչ մաշեցան հանդերձքնոցա: Հատոյց մանանայ փոխանակ բաղարջին, և լորամարդ՝ փոխանակ որթուն: Եւ զի կերակրեաց զուարթունս չլուս, հատոյց զլացող որդւոց նորա: Եհերձ դարձեալ զվէմ, և ետ գետու տան և երկուս, զիարբուցէ զանթիւ ազգն, փոխանակ ջրոյն զոր ետ երիցն:

Ընթերցարուք, քանզի հատուցանէ Տէր մեր առնելեաց զաուրս ողորմութեան ի կեանս և ի մահս իւրեանց, և ծննդոց որ գան զկնի նոցա: Ակնարկեաց և աճեցոյց զամլու թիւն, և բաղմացոյց Սահակաւ զգաւակս նորա իբրեւ զաւազ ծովու որ առանց թուոյ:

Օրհնեալ որ հատոյց Աբրահամու յառաջ քան զմահ և յետ մահու նորա, իբրեւ կայ եւս հատուցումն իւր և զկնի յարութեան իւրոյ: Օրհնութիւն Որդւոյ՝ որ զամենայն ինչ հատուցանէ որդւոց իւրոց:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԸ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԻ ԶԱՄՆԱՅՆ ՇՈՒՆԶ
ԻՐՐ ԶԱՅԱՐՈՍՆ ԶԱՆԱԳԱՏԻՆ

Ժողովեցան յամենայն ազգաց յանապառն առ Փրկիչն մեր: Ելին ի նոսա ախտաժէտք, և հատածք, և կոյրք, և խոււք, և բորոտք: Յաւուրն առաջնում ակն ունէին, թէ ի նմա բժշկէ զյաւս նոցա: Անց պարզեցաւ օրն առաջին՝ և կայր ժողովուրդն յարասս իւր: Յաւուրն երկրորդի ակն ունէին՝ թէ ի նմա բժշկէ և արձակէ զնոսա: Կատարեցաւ օրն երկրորդ՝ և ոչ արձակեաց, զի չէին բժշկեալք: Ժուժեցին կոյրքն և բորոտքն, և որ ունէին զդեւան, և կացին մնացին: Եւ իբրեւ փոհեալ էր ընդդէմ ամենեցունց՝ ոչ ոք փոխեցաւ առ ի նմանէ: Զի թէ բժշկեալ էր զսակաւ՝ արդէլունն սակաւքն զբազումն: Եւ թնկցա յա-

ւուր մերձեցան առ նա ցաւածքն՝ և ոչ բժշկեաց զնոսա: Յաւուրն առաջնում և երկրորդի սերմանեաց ի նոսա վարդապետութիւն. զի իբրեւ բժշկեաց զմիտս նոցա՝ ողջացուցէ և զմարմինս նոցա: Եւ օրէն իսկ էր, զի յառաջագոյն տացէ զմեծ բժշկութիւնն, զի մեծ է հոգիքան զմարմին: Ի բժշկութեան ոգոց վաստակոց, պաշար որ եկն ընդ մարդկանն՝ սպառեցաւ յաւուրսն երկուս: Կրկնեցաւ վիշտ ի սպառել հացին, և կային տակաւին արատք նոցա: Երկունք մահու կալաւ զնոսա. և թէ մնացեն՝ ոչ բժշկին, և դառնալ յօթեւանս իւրեանց՝ չոյր զօրութիւն յոտս նոցա: Տեւեցին յօրն երրորդ, յայս ապաստան՝ թէ բժշկին: Անցին ժամք մետասան, և զոք ի նոցանէ ոչ բժշկեաց: Ունէին կանայք զսիրելիս իւրեանց, և զանդամաւոյծս հանդերձ կաղիւք: Մի կին տանէր զեղբայր իւր դօս, և միւսն ձգէր զհայր իւր կոյր: Արե-

գական ի մտանեւ մերձեալ էր, և կային ամենեքեան յաշտիճան մահոյ: Կրկնեցաւ վիշտ հիւանդաց նուցա, և յողբողեաց սով զառողջս նոցա: Յամփոփեւ արեգական զճառապայծա իւր՝ վայ կոչէին անձանց իւրեանց: Զի հիւանդքն ի ցաւս կաշկանդեալ էին, և առողջքն քաղցիւ կապեալ էին: Ի ժողովել արեգական զծայրս իւր՝ ծագեցին նոցա ողորմութիւնք: Զի եա զբժշկութիւն զոր խնդրեցին, հանդերձ յադամարն՝ զոր ոչ խնդրեցին: Յեա առնելոյ զհանդէս նոցա զճշմարտից այն և զկեղծաւորաց, ամուսաց ըզգութ իւր զամենայնիւ: Զի զրկեցողօքն և հատուցանողօքն՝ յաշակերտացն ուսանէր որ ինչ յայտ էր խորհրդոց նորա: Վկայս կամեցաւ առնել զնոսա հացին որ պահասեաց ի ժողովրդենէն: Տէր որ գիտէր, թէ զոր սբանչեւիս հանդերձեալ էր կատարել, անդ ակնարկեալ նորա՝ յաճախեաց զհացն: Ոչ հրամայեաց

մնալ առաջնոյն, այլ ած զինի և զայլսն:

Լոյսն մեր եհարց զառաքեալսն՝ թէ քանի նկանակա ունիք առ ձեզ. զի յայտնեցէ թէ պահասեաց հաց յաղքատաց և ի մեծատանց: Ըզլիութիւնն եո նախ արդեօք, եթէ զառողջութիւնն յառաջ քան ըզլիութիւնն: Զբժշկութիւնն եո յառաջագոյն, եթէ ուրախ արար նախ զհիւանդս ի յադմանն: Բազմեցան յանկարծակի ի վերայ խոտոյ, քահանայք սուրբք՝ ընդ բորոտան, որք ի նմին ժամու առին զսրբութիւն: Բացեալ էին աչք կուրաց՝ և հայէին ի ծաղիկս և ի խոտս: Ողջք ընդ կոյրս պշուցեալ էին, և նոքա ընդ գեղ արարածոցս: Նստէր անդրանիկ առ մօր իւրում անգամաւոյժ, իբրեւ ճեպեալ էր ընուլ զորովայնն՝ և ցուցանել զընթացս ոտից իւրոց զոր ստացաւ: Յարեան և մեկնեցան ի Տեառնէ ժողովք ժողովք ի քաղաքս իւրեանց, և որք պէսպէս ցաւօք եկին

առ նա՝ մեկնեցան ի նմանէ առողջութեամբ: Մեծ զարմանք եղևն անդ, զի մի յաբուսն էա ամենեցուն: Եւ պաշար ամենայնի՝ և առողջութիւն ամենեցունց: Եւ թող կոյր զառաջնորդ իւր, և անդամալոյժ՝ զայն որ կրէր զնա: Կաղք՝ ընկեցին զցուպս իւրեանց յառողջութեան՝ զոր ստացան ոտք նոցա:

Օրհնութիւն այնմ՝ որ յապեցոյց և բժշկեաց զժողովն յանապատի, զի ըստ նմին օրինակի բժշկէ և կերակրէ զամենայն մարդիկ որ ընդ արեղերս:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԹ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԿԵՐԱԿԻՆ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ
ԻՒՐՈՎ ԶԱՇԽԱՐՀՍ՝ ԶՈՐ ՀԱՍՏԱՏԵԱՅ
ԳԹՈՒԹԵԱՄԲ

Յաւուր յորում կենդանացաւ Տէր մեր Քրիստոս, և լուծաւ դողունն աշակերտացն, ասէ Նմաւոն յառա-

քեալսն, եթէ՝ Երթայց որսացից ձուկն: Յարեան ընկերքն՝ գնացին ընդ նմա, իբրեւ յորս և ի զբօսանս, զի Թափեացին ի տրամուլենէ և բերցեն զօրսպահի աւուրն: Զգիշերն ամենայն աշխատեցան՝ և յուռ կանն ոչ եմուտ ձուկն: Զի արամեցոյց զնոսա ծովն՝ Տէր ծովուն ուրախ արար զնոսա: Ի ժամու իբրեւ խափանեցաւ որսն՝ պատահեաց նոցա որս յոյժ: Իբրեւ լքան ձեռք նոցա՝ դաին նոքա որս, և զՈրդի: Եւ թէ մինչ ընդ նոսայն էր Փրկիչն մեր, և բժշկէր զամենայն ցաւս, կարօտեալք էին ի հաց, և հասկ ի քաղցի փխրեցին և կերան, այսօր զիմրդ ոչ՝ որք միայն մնացին ի նմանէ և ի զօրութեանց նորա: Զի մինչ ընդ նոսայն էր՝ քաղցնուին, քանի՜ եւս քաղցնուն առանց նորա: Զի առանց որսոյ և առանց հացի էին նոքա յայնմ աւուր, և եւ Տէր մեր զերկոսին՝ կարօտելոցն յերկոցունց: Եւ յաւել Տէրն երկոցունց՝ զառաւելն քան

զերկոսին. զի զՈրդին Տեառն ամենայնի գաին անդ: Նմանեցոյց զանձն դոյզն ումէք, զի խնդրեսցէ զՀայ ի քաղցեւոցն. ուսեւ ինչ՝ ասէ կերակրիչն ամենայնի: Եւ զի յայսմանէ ոչ ծանեան զնա, և ետես զնոսա զի տրամեալ էին, և ասէ, թէ՝ Յաջմէ նաւիդ ընկեցէք՝ և աՀա գտանէք: Ընկեցին զուռկանն, և գաին որս յոյժ: Ընդ որսոյն՝ խորՀել սկսան, թէ ո՞վ է այն՝ որ իրբեւ ի ցամաքի է, ետես ձկունս ի մէջ ծովուն Ժողովեալ. զի Ժողովէին ընդ աջմէ նաւին: Եւ թէ ետես զնոսա՝ զարմացումն. և եթէ նա Ժողովեաց զնոսա, ո՞վ է նա որում լուան ձկունքն: Կարծեւ թէ Որդին իցէ, ոչ նման էր բարբառով և ոչ աեսլեամբ: Եւ եթէ չէ նա՝ ո՞վ իցէ, զի ընդ բանի նորա եղեն արդիւնքն: Ծանեաւ զնա Յովհաննէս և ասէ Շմաւոն՝ թէ Տէր է այն: Զգեցին զգործին լցեալ, և այսր և անգր Հայէին յորս ծովուն: Հայեցան յՈրդի ի ցամաքն, և դոյզն ինչ

էր ուրախութիւն ձկանցն որ ի Փրկիչն մեր: Զի բազմացաւ որս քաղցեւոցն, և չէ մարթ թէ պատմեսցի ուրախութիւննոցա որ ի Փրկիչն մեր: Ոչ կալաւ զոյժ Շմաւոն մինչեւ ձգիցէ զուռկանն ի ցամաք: Լօղայր, դայր և ամէր զմըտաւ, նա՞ արդեօք իցէ, թէ ոչ իցէ նա: Ոչ ասաց, թէ դու ես Տէր, Հրամայեա ինձ գալ առ քեզ. զի երկեաւ նա՝ թէ գուցէ փորձութիւն պատահեսցէ նմա իրբեւ զառաջինն: Կտաւ ամ ընդ մէջ զգեստ՝ մինչ ի ջուր անգր էր: Եւ իրբեւ ել նա՝ զխորդ արդեօք մերձեցաւ առ Տէր իւր. երկիւղիւ մեծաւ՝ իրբեւ զԱմլորդին, եթէ միամտութեամբ որս պէս Մարիամ: Ի բերան ետ արդեօք ողջոյն, թէ առ ոսան անկաւ և եպագերկիր: Ասաց ինչ արդեօք յայնժամ Շմաւոն, թէ լուռութիւն պատահեաց ի Ժամուն: Աղաչեաց վստն ուրախաւ զնա, թէ չէր Ժամ աղաչեւոյ զնա: ԵՀարց զնա Շմաւոն զի պատ-

մեացէ վասն մահուն և յարութեան
 իւրոյ, թէ դողումն կալաւ զնա՝ իւրեւ
 ետես ոչ ի կերպարանս իւր։
 Ելին աշակերտքն և տեսին հաց և
 կայծակունես և ձուկն ի վերայ նո-
 րա։ Զարմացան ընդ չորս նշանն
 զորս եցոյց նոցա ի միում ժամու։
 Եթէ նշան ծովուն դուզնաբեայ էր,
 զի ժողովելով ժողովեաց զձուկնն,
 ցամաքին մեծ էր, զի հաստատեաց
 զհացն և զձուկնն և զկայծակունն։
 Ի ծովէ անտի էր ձուկն այն, եթէ
 մեծ ծովու էր արդեօք։ Հաց յաշ-
 խարհէս էր, թէ հաց նոր էր։ Զո՞ւկն
 էր արդեօք զոր ծնաւ ցամաք, և հաց
 զոր բղխեաց օդ, կամ թէ չէին յայս-
 ցանէ, զի յօջընչէ էին նոքա։ Այն
 որ բաղմացոյց հաց ժողովրդեանն,
 նա հաստատեաց աշակերտացն։ Օրհ-
 նեաց զձկունսն յանապատին, հաս-
 տատեաց հուր ի ծովեղերին։ Եւ զի
 ոչ հաւատացին անուամուքն, թէ
 հաստատեալ է հուր յամենայն իմիր,
 եկեացեն տեսցեն զի հաստատեալ է
 ընդ փայտի ի Փրկչէն մերմէ։

ԿՅՈՒՐԴ Խ.

ՕՐՀՆԵԱՍ, ՈՐ ԵԿԵՐ ԸՆԴ ԱՇԱԿԵՐՏՈՆ,
 ԶԻ ՅՈՒՅՅԷ ԹՎ ՄԱՐՄԻՆ ԶԳԵՅԱԻ

Զի ետես Տէր զաշակերտսն իւր
 թէ աշխատեալք և քաղցրեալք էին,
 պատրաստեաց Տէրն ծառայից իւրոց
 ճաշ։ Մինչչեւ եկեալ նոցա՝ ելին
 դռնն առաջի նորա հաց և ձուկն
 արկեալ զկայծակամբք։ Ասէ ցնոսա-
 Եկայք ճաշեցէք՝ զի օր է Պենտա-
 կոստէից։ Այսր անգր եղեն միաք
 նոցա, թէ ուստի է հացս այս և
 ձուկնս։ Զի յանապատին՝ աճէլով
 աճեաց, և աստ՝ հաստատելով հաս-
 տատեցաւ։ Զի յանապատի անդ՝
 յընչէ եղեն, և աստ յօջընչէ հաս-
 տատեցան։ Զի յաճախեցուցանել
 տեսին զնա, ոչ տեսին իբրեւ հաս-
 տերն։ Ի ձկանեդ որ որսացայք՝ խո-
 բովեցէք, ասաց Տէր ցաշակերտսն
 իւր։ Ոչ նոքա որսացան զձուկնն,

այլ դու հրամայեցիր որսալ զնոսա: Նոցա էր թերեւ՝ եթէ ըմբռնեալ էր յայնմ գիշերի յորում ոչ ինչ գտին. և զի յետ բանի քս ըմբռնեցին, յարութիւն քո հաւատացաւ նովաւ: Ընդէր ընդ միոյ ձկան ոչ հաստատեաց ձկունս բազումս. զի հանդերձեալ էր նա տալ զօրսն՝ ոչ յաճախեաց հաստատել ձկունս յոյժ: Սի ձկամբն զոր հաստատեաց՝ եցոյց զհաստեութիւն իւր. և դարձեալ՝ զի ոչն յաճախեաց՝ հաստատեաց, եցոյց զկանխութիւն գիտութեան իւրոյ. զի գիտէր թէ երկնչին ի նմանէ վասն այլանման կերպարանաց իւրոց: Ոչ յաճախեաց, հաստատեաց՝ զի գուցէ զարհուրեցուցէ զնոսա հաստեութիւն իւր: Իբրեւ հերձին, և լուացին և խորովեցին՝ հաղորդեցին ընդ նմա հացին: Զի հասոյց նոցա մինչչեւ եկեալ էին, հասուցին նոքա յետ գալոյն: Զոր ինչ խոստացաւ նա ի վախճանի առնել երկոստանիցն, կանխեաց արար

նա զայն աստ, զի այն՝ ընդ այն երաշխաւորեսցի: Զի խոստացաւ նա ուսել իւր առ սեղան արքայութեան. և զոր չէր խոստացեալ՝ արար, զի առաւել ստուգեսցի խոստացեալն: Եկայք ճաշեցէք ասէր Աստուած յձկնորսան: Բաղմէին քաղցեալքն՝ և ի մէջ նոցա կերակրին քաղցելոց բազմեալ: Սրբէք զարհուրէին ի նմանէ, և գուցէք Գաբրիէլեան սուկացեալ. և որդիք հոլոյ բազմեալ ընդ նմա նախ քան զօրն: Զի բազմին ընդ նմա՝ թէ հարցանիցեն վասն հացին, և վասն ծոցն, և վասն ձրկանն: Գիտէին՝ թէ որ բռնադատեաց զձկունսն որ ցրուեալ էին ի մէջ ծովուն, զի ժողովեսցի բազմութիւնն ի մէջ փոքր գոգոյ ուռկանին, նա հրամայեաց հացի և հրոյ և ձկանն՝ և եղեն յանկարծ: Զի եցոյց նոցա զԱստուածութիւն իւր որսովն այն* :

* «Երեւի չորս թուով յակասել աստ» :

Զի* հուրն և հացն և ձուկն, ահա վկայեն երեքին՝ զԵրրորդութեան Աստուածութենէն:

Ուտէին ընդ նմա, և հայէին թէ ուտէ՞ կամ չուտէ: Եթէ կարօտէր նա հացի, ո՞չ կարէր նա հաստել հաց: Եկեր ընդ նոսա՞ զի գուշակեցէ թէ արգարեւ մարմին զգեցաւ: Եցոյց նոցա զսպիան, զի ծանուցէ, թէ նոյն ինքն կենդանացաւ: Եւ թէ իբրեւ զայստսիկ արար՝ կամեցան ստել զյարութիւն նորա, և թէ անփոյթ արարեալ էր՝ քանի՞ եւս սուտ առնէին: Նրջեալ զհացն և զձուկն առաջի նոցա, և ոչ հաստեաց ջուրս. զի գիտէին՝ զի որ որ ծարաւէր, երթայր ըմպէր ի ծովն և գայր բազմէր: Եւ ոչ գինի հաստեաց՝ իբրեւ կարէր. զի ուսուցէ մեզ աշակերտելոցս, զի եթէ պիտոյ ինչ էր գինի՝ տայր զնա առաքելոցն:

* Աստի ցլախճան կըրգիս՝ ի Գ. հաւորնարէն բովանդակեցաւ մերմէ:

Նա՛ և ասաց իսկ, եթէ Ոչ արբեց միւսանգամ ի ծննդէնէ որթոյ: Զարմանք էն այս. և յոյժ ժպրհեցի պատմել զամանէ յայտնապէս: Զի հաստեաց գինի ի հանգիստ մեր, և մի ցասուցութք նովաւ զԱստուած: Արբցութք չափով գինի զոր ճաշակեցին եղբարք մեր: Զի է որ ոչ ճաշակեաց զնա, և է որ սակաւ: Զի գուցէ լկտեցուցէ զաւելի ըմպողսն: Գոհութիւն այնմ որ օգնեցէ արկարութեանս մերում, և ոչ տայ վառակ զի մի արանջեացութք:

ԿՅՈՒՐԳ ԽԲ.

Ի ԲԱՂՅԵԼՈՅ ԵՒ Ի ԼՈՒԹԵՆԷ ՄԵՐՄԷ,
ԲԵՁ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ, ՏԷՐ ԲԱՐԵՐԱՐ

Զհարուածոցն որ եղեն յեգիպոսս, և զծովէն որ բաժանեցաւ, և զամպոյն և զսեան հրոյն լուան ազգք յամենայն կողմանս: Դղրդեցան եկին յամենայն կողմանց՝ առանել ըզ-

փառս Մովսէսի, և զմանանայն, և զվէմն որ բղխէր երկոտասան գետս: Խորհէլ, թէ՛ ոչ, ոչ լուան ազգքն զնշանացն՝ չէր հնար. զի զքառասուն ամ կացին մնացին: Եւ ընդ տիեզերս համբաւք նոցա ուրք գործեցան յանապատին, և ընդերկարեցան վասն երկուց իրաց. զի Ժողովուրդն փափկասցի նոքօք և աշակերտեսցի նոքովք: Եւ ո՞րք էր որ համբերէր իբրեւ լուան զարուեստն զայնս, առ ի յոչ երթալ և տեսնել՝ թէ ըստ լսելոյն իցեն և արդիւնքն: Խաղացին եկին տեսին զամենայն, զի սփռեալ էր ընդ բնաւ անապատն. և զի տեսին զնոր մանանայն՝ ետուն նոքա օրհնութիւն նոր: Տեսին ըզսիւնն զի պաշտէր՝ և չէր կարօտ ջամբոյ իւրոյ: Օտար էր ի ջերմութենէ, զի լոյս տայր և ոչ այրէր ի նշուէն: Վէմն ուստի ջուրն բըղխէր՝ տեսեամբ իւրով անարգ և դձուծ, և բղխին բխմունք իւր:

Յիսուս որ յորջորջեցաւ վէմնը

կարեցաւ յօրինակն ի մէջ վիմին, թէ երկոտասան առաքելովք արբուցանէ դեղ կենաց ամենայն տիեզերաց: Ամենայն ազգք որ տեսին և դարձան՝ առին մանանայ, զի եղիցին տեսիլ և երաշխաւոր այլոց իրաց՝ որոց չէ հնար թէ բառնայցեն: Ոչ նեխեցաւ ի հեթանոսս որպէս ինձ թուի, որպէս նեխեցան առ նոսա: Զի որպէս պահեալ էր ի սափորն՝ պահեալ էր յազգսն յորս առին: Ոչ մնայր նա յազգսն Ժողովրդեանն՝ զի ամաչեցուցէ զնոսս ի քաղէլն: Իսկ յազգսն զի պահեցաւ, քանզի ի փառս առին զնա: Ուստի դայր մանանայն. ուսմունք մոլարք. յօչընչէ՞ իջանէր՝ թէ յընչէ արդեօք լինէր: Արդեօք յօգոյ իջանէր. և յօգս ուստի է մանանայն: Ի հաստատութենէն արդեօք էր, թէ յամպոյն որ հովանի ունէր: Ո՞ր կարէ հասու լինել այսմիկ, թէ ուստի իջանէր մանանայն: Յոչընչէ իջանէր նա, ոչ ի համբարէ: Հանդեաւ

Ժողովուրդն յաղիւսոյ և ի սերմանեւ
լոյ և ի հնձեւոյ: Խափանեցան արքն
յամենայն գործոց, և կանայք նոցա
յամենայն ուսուցելոց: Վնասմեծ տե-
սին նոքա հանդատեամբն զոր գտին:
Նեխեցաւ մանանայն յամանս նոցա՝
զի եղիցի նոցա գործ առ վաղիւ. և
սակաւ ի չափս նոցա՝ զի օտարաս-
ցին ի դատարկութիւնէ: Արթ քանդա-
կեաց դատարկութիւնն՝ և կրկնեաց
զնոսա ի գործ: Զի ի քաղել մանա-
նային և յաղալ և յեփել՝ ծախեսցի
օրն ամբողջ: Սահէր Ժողովուրդն
ընդ անապատն, ոչ քաղել զյարդն
Եգիպտոսի՝ այլ Ժողովել զմանա-
նայն, և զչեղջս շեղջս լորամարդին:
Մեղրապոպ ընտրեցին ընդ մանա-
նային, և սոխ խստոր ընդ լորա-
մարդոյն: ԶՄովսէս ընդ Կորխայ
փոխանակեցին, և զԱստուած՝ ընդ
քանդակեալ որթուն: ՅԵգիպտոս
նեղութիւնք նոցա, և յանապատին
հանգիստք նոցա: Եւ եթէ դատար-
կութիւն ասականեաց զնոսա՝ վաս-

տակելովն ընդէր ոչ օգտեցան: Ըն-
թերցիր, զի ի Ժամու աշխատու-
թեան՝ առաջի որթուցն կորանային, և
ի Ժամու դատարկութեան իւրեանց՝
զորթան առաջինս նորոգեցին: Ըզ-
բիւրս կապանաց իբրեւ սակաւ ինչ
խորտակեաց, և փրկութեամբն յա-
նապատին յորում աղատեցան՝ նո-
րոգեցան ի սովորութիւնս իւրեանց:
Թողին զկուռսն Եգիպտոսի և յա-
րեցան ի տունն Մովսէսի. և իբրեւ
չէին որ նեղէր ի կռապաշտելն, ին-
քեանք իւրեանց նորոգեցին որթ:

Օրհնութիւն Տեառն Աբրահամու,
որ հատուց Աբրահամու յորդիս իւր-
և իբրեւ զլացողք եղեն՝ ոչ փո-
խեաց զխոստումն իւր որ առ ծա-
ռայս իւր:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԳ.

ԳԵՋ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ԿՈՂՄԱՆՅ
ԶՈՐ ԿԵՐԱՆՐԵՍ ՀԱՆԱԹԱՋ ՀԵՈՐՀՅՈՒ ԳՈՎԵՐ

Աւուրս քառասուն պաշկայ Մովսէս երկիցս անգամ՝ և ոչ քաղցեալ։ Պաշկայ և Տէր աւուրս քառասուն, և քաղցեալ՝ որպէս գրեալ է։ Ո՞հաւատասցէ վասն Մովսէսի, թէ՛ ոչ քաղցեալ, ուր զի և Որդի քաղցեալ։ Զի՞նք քաղցեալ Տէրն Մովսէսի։ Որդի մարմին զգեցաւ, Մովսէս Աստուած անուանեցաւ։ Քաղցեալ անգրանիկն՝ զի ծանուցէ թէ մարմին զգեցաւ։ Եւ Մովսէս փառաւորեցաւ, զի յարեցին փառք արդարութեամբ ի մեծատուն Աստուած ու թեանն զոր զգեցաւ շնորհօք։ Ոչ քաղցեալ Մովսէս շնորհաւն, զի վերացոյց զնա անունն ի քաղցոյ։ Շնորհօք քաղցեալ անգրանիկն՝ զի էջ նա մարմնով ի քաղցն։ Զծառայն վերացոյց և

բարձրացոյց անուն Տեառն իւրոյ՝ որով կոչեցաւն, և զՈրդի ած ի խոշորՀոլթիւն մարմին մեր զոր զգեցաւն։ Ոչ միայն վասն մարմնոյն եկն Քրիստոս ի քաղցութիւն, այլ և պատերազմ պաշանջէր, զի մացէ կացցէ քաղց ի միջի։ Քաղցիւ խաբեաց նա զստանայ, զի կարծեցուցէ թէ մարդ է։ Քանզի երկնէն մարտնչէլ ընդ նմա՝ թէ ոչ է աւսեալ զի քաղցեալ։ Զի սուս արար չարն զմարդարէսն որ գուշակեցին զգալոյ նորա. և զԳաբրիէլ և զԸնկերս իւր՝ որ քարոզեցին զյղանալն և զճնուեգ նորա։ Եւ զի ստեաց զՀայրն որ ի վերայ գեառոյն աղաղակեաց, թէ Գա է Որդի իմ սիրելի։ Նենգեաց զնա Որդի քաղցիւն՝ որ առ Ժամանակ մի տիրեաց նմա։ Զի թէ չէր սուս արարեալ ստեանայի զմարդարէս և զհրեշտակս, եթէ չէր գրեալ զՀօրէ՛ զի աղաղակեաց, թէ Գա է Որդի իմ, ոչ ինչեաւ ընդ այսր բարբառոյ։ Յեւանեւն

նորա ի փորձել՝ զքարինսն ի հաց
զառնալ պաշանջէր ի ձեռաց նորա:
Արդ զի առաւել եղեւ այսուիկ Մով-
սէս՝ որ ոչ քաղցեաւ իբրեւ զԱն-
գրանիին: Ո՛ր ժողովուրդ, էկ անս
զԱրդի իբրեւ արար սքանչելիս յա-
նապատին. երկիր ետ զամենայն ինչ
ի կերակուր Արդւոյն ամենակերա-
կրի: Երկինք առաքեցին զբնակիչս
իւրեանց ի սպաս Արդւոյ ամենա-
տեառնն, այն՝ որ հաստատեաց խոր-
տիկս քաղցեւոցն: Տիրեաց նմա քաղցն
ի կամս իւր, և զայն՝ որոյ հրեշ-
տակքն ոչ քաղցնուն, պատրաստե-
ցին առաջի նորա: Միովն քարոզե-
ցին զմարդկութիւն նորա, և միւսովն
եւս՝ զԱստուածութիւն նորա: Զի
քաղցն իւր աղաղակէր թէ մարդ է.
զուարթունք աղաղակէին թէ Աս-
տուած է: Եւ թէ քաղցն իւր առ-
ջարն այն, և ծարաւն իւր առ կինն
Շամբրտացի, վաստակ իւր առ ջրը-
հորին, և ի նաւին՝ քուն ճաշակեաց:
Եւ թէ այսուիկ ոչ հաւատացին ան-

ուսմունքն թէ ան նա զմարմինն,
առանց այսոսիկ քանի եւս սուտ առ-
նէին զմարդկութիւն նորա: Իբրեւ
քաղց և ծարաւ և մահ աղաղակէր
զմարդկութենէ նորա, և սքանչե-
լիք զօրութեանց վկայէին զԱստուա-
ծութենէ նորա: Զլացան ոմանք
յանուսմանց զմարդկութիւն նորա,
և ոմանք մարմին եգին զնա. արիա-
նոսք՝ գործ ասացին զնա:

Եկայք խնդրեցուք զայն կերա-
կուր թէ զինչ է, և ուստի՞ է զոր
Երկրորդի Արարչին մերոյ յաւուրն
զի ելոյժ զպահս իւր՝ մատուցաւ:
Կերակուր հոգեւոր է թէ մարմնա-
ւոր արգեօք: Երկրաւոր է արգեօք՝
թէ երկնաւոր: Զի եթէ հոգեւոր էր՝
ոչ գային հրեշտակք. զի կերակուր
հոգեւոր՝ ոչ է կարօտ պաշտօնէից:
Եկեր Մովսէս փառս ի լերինն, և
լուսաւորեցան երեսք նորա: Արբ
փառս՝ և պարարեցաւ, և ոչ եղեւ
կարօտ պաշտօնէից: Եւ Անդրան-
կանն թէ փառս կերեալ էր՝ փառա-

ւորէր, և հրեշտակք ի սպաս պաշտաման գալ առ նա չէին պիտոյ: Եւ եթէ զկերակուր մարմնաւորաց եկեր մարմինն զոր զգեցաւ, զինչ էր, և ուստի պատրաստեցաւ նմա յանապատին: Իսկ և իսկ իբրեւ կատարեցաւ քառասնօրեայ փորձութիւնն նորա. գրէ՝ թէ Եկին հրեշտակքն առ Յիսուս՝ և պաշտէին զնա. քանի՜ էր թիւ աշակերտ* ...

ԿՅՈՒՐԴ ԽԴ.

... տայցեմք ի պատիւ զանձինս մեր, և ոչ նախանձիցեմք նմանողք լինել սոցա՝ որք պատուենն զմեզ: Քանզի ցանկամք մեր պատուի՝ պատուել զայլս ճեպեցուք: Իսկ եթէ զպատուիրեալն արհամարհեմք, զոր ոչ է պատուիրեալ՝ զխորդ արասցուք: Փախիցուք, եղբարք, ի պա-

* « Եւ աստ կարծի պակասել չորից թիվոյ », Ննթ. մերոյս օրինակին:

տուոյ, ոչ զի խափանեցի պատուիրանն: Քանզի յորժամ պատուէ ամենայն որ զընկեր իւր, յայնժամ ճշգրտեալ ի գլուխ գայ պատուիրանն: Ամենայն պատուել զեղբայրքս, իսկ եթէ նա իբրեւ զքեզ հրաժարէ, պատուելով պատուիք ի միմեանց ըստ պատուիրանին: Մտիր և պատուեա զկրտսերն, եբրեւ Տէր մեր զաշակերտսն իւր: Արա՛ յոյժ կրտսերոյն քում, և անդրէն զչափն առցես զպատուոյն: Եթէ լուսացուք զոտս միմեանց՝ փոխարէնս հաւատացուք. և եթէ լուսացուք զոտս հիւանդաց՝ առ Տէր մեր արկաք փոխարէնս: Բարիորդ է առնուլ պատիւ, եւս առաւել լաւ է պատուել զայլս: Մեկին վարձք է պատուաւին վարձն, և կրկին այնմ որ պատուեն:

Օրհնութիւն Որդւոյն, որ ուսոյց զի առնելով արասցուք միմեանց, իբրու ակնարկէ եւս Շմաւոնիւ՝ զի երկիցէ մարդ ի պատուոյ:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԵ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐԻՒ ՏԵԱԾՅՆ ԱՄԵՆԱՅՆԻ, ԶԻ
ՆԱ Է ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԻ ԶԱՄԵՆԱՅՆԱ

Ընդ Աբրահամ նայեցարուք և նմանեցէք՝ զի օտարաց երկիր պագանէր: Զի նա ընտրեաց պատուել զայս, ո՛ր ընտրեցէ պատիւ անձին: Պատուելով և խրախուժեամբ խոնարհ երկիր պագանէր նոցա, խընդրելով խնդիր՝ դառնալ նոցին, լուանալ զոտս՝ և կերակրիլ: Ուսանել կամիմ, եղբարք. եթէ աղքատք էին՝ զխաբք զմին ի նոցանէ Տէր անուանեաց, և ի վերայ երեսացն երկիր պագանէր: Եւ եթէ գիտէր զի զուարթունք էն, երկիր պագանել նոցա պատշաճ էր. իսկ կոչել Տէր ամենայնի՝ զխաբք ժպրշէր զզուարթունան: Եւ եթէ արդարեւ Աստուած էր մինն ի նոցանէ, կամ ի միում ումէք՝ զխաբք դարձեալ չամարձակէր զԱս-

տուած ի հաց կոչել: Բաղում անգամ ի բաղում տեղիս յայանեցաւ նմա մեծութիւնն, և ի հաց՝ և ոչ ի միում տեղով ժպրշեցաւ կոչել զնա: Նայեցարուք, եղբարք, թէ նման իցէ այս ինչ զոր ասեմս: Զի եկին զուարթունք առ Աբրահամ, և Աստուած ի միում ի նոսա յոյժ յայանի է: Զի մինչ ընթանայր՝ ընդ առաջ արանց ընթանայր. և իբրուհիմս առ նոսա և իմացաւ՝ իբրեւ զուարթնոց երկիր պագանէր: Օր էր ուրախութեան մեծի, և վասն այնորիկ նախ քննեցին զնա: Եւ իբրեւ բերկրեցաւ նա ընդ աղքատաց, ուրախ արար զնա Տէրն վերնոց: Կոչեաց զսոյոգն ի հաց մարդկան, զի ետես զնա ի մարմին մարդոյ, եթէ նմանութիւն էր և եթէ հաւասար: Նա այսու յօգուածով ետես զնոսա: Ոչ կոչեաց զնոսա ի հաց, և ոչ լուանայր զոտս նոցա՝ եթէ ոչ գիտէր եթէ ամին իրի իջեալ էին նոքա ի յերկիր: Վասն աղքատսիրութեան

եմուտ Տէրն աղքատաց. ոչ կարօտելովք ըստ սովորութեանն, այլ զուարթնովք անտուայտութեան: Իջ՝ և զփոխարէնն հատոյց սիրողին աղքատաց: Ոչ զժառանգութիւնն զոր ունէր նա, այլ էտ նա նմա ժառանգութիւն՝ զոր ոչն ունէր: Տուողք, առէք. նմանեցէք Աբրահամու գլխոյ տուողաց, զի ուրախ լինէր ընդ Աբրահամու՝ ի սեղանն Տեառնն Աբրահամու: Սակաւ միւս էւս՝ և ելանեմք մերի յամենայն ընդ ից մերոց. յղարկեացուք ընդ մեզ գոնէ սակաւ ի բազում՝ ընչէ զոր ժողովեցաք: Քանզի մնայ ամենայն ինչ զոր ստացաք իրաւի և յանիրաւի. և յամենայն զոր ստացաք՝ մեզքն միայն յղարկին ընդ մեզ: Կամեսց զի տուրք ողորմութեանց քոց՝ յղարկեցին ընդ քո. քանզի արովք ջնջէ մարդ զսարսա զոր գրեցին քուքք:

Ընթերցիր և ուսիր զոր ասաց Տէր մեր, թէ Արարէք ի մամնայէ

անիրաւութեան բարեկամս, ի յարկս իւրեանց ընկալցին զձեզ ի յաւիտենից: Մեծ է հարկս որ եղեւ մարդկան. զի և ի ժամու մահու իւրոյ՝ ի նմանէ ամենայն իւրք կարէ ստանալ զամենայն:

Օրհնութիւն այնմ որ ի ձեռն արոց որ երթան զինի մահկանացուաց, քաւէ զսարսան որ չօգան ընդ նոսա և նախ քան զնոսա: Քաւէ, Տէր, զմեղաւորս և զմոլորեալս, և զխաչահանս: Եւ զսոսա որք հանգուցին զմառայսս քո՝ հանգուցես յարքայութեան քում:

Կ Յ Ո Ւ Ր Դ Խ Զ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՅՆՄ ՈՐ ԿԵՐԱԿԵԼ ԶԱՄԵՆ
ՆԱՅՆ ՏԵՆՁԵՐՈ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ ԻՐՈՎ.

Եղբարք, ահա հրաւիրեցաք ի հարսանիսս որ խօսեցաւ քուերս, ոչ մահկանացու փեսայի՝ այլ Որդւոյն կենարարի ամենայնի: Ճամանակեան

առաքատախա կենաց՝ զառադասան
ճշմարտութեան: Եւ միոյ աւուրս
հարսանեօք՝ զհարսանիսն յաւիտե-
նից: Եւ զքեզն երեսք իւր, գիտելովն
թէ զոր ընտրեաց կամ՝ յամէ հրա-
ժարեաց: Ընտրեաց զՏէրն փոխա-
նակ ծառայի, և զԱստուած փոխա-
նակ մարդոյ: Եւստի եթէ նենգաւոր
է մահկանացուս, և սիրեաց զայլ
ամուսին: Ատեաց զտէրն ծառայից՝
և սիրեաց զՏէրն զուարթնոցն: Ահա
միտք իւր ցնծացեալ էն, և մարմին
իւր սուրբ արտաբուստ: Թէ հարսն
սիրոյ զարդու իւրով այնու՝ որ ոչն
բռնիմի, և ժամկենի պատկաւս զոր
գնէ նմա փեսայն՝ սակաւ աւուրց,
քանի՜ եւս մեծացի ուրախութիւն
սորա՝ որ առ զմեծ քաւութիւնն:
Երեսքն Մովսէսի չէին լուսաւոր՝
որպէս լուսաւոր են միտք սորա:
Երանութիւն յաւիտենից խոստա-
ցեալ է նմա, և պատի՜ որ կայ յա-
ւիտեան: Եւ սեղան բնակաւոր, և
առաքատս հանապազօրդ:

Յիսուս, որ առնէ զայսոսիկ այնց՝
որ արարին զմարմինս իւրեանց առ-
ճար սուրբ տէրութեան նորա, քանի
փոքունք են խոստացեալքն՝ քան
զայնոսիկ որ արարեալ են: Զի մահ
ճաշակեաց վասն մեր, քանի՜ եւս
տացէ մեզ զարքայութիւնն իւր: Մի
թշնամանեացուք զթագաւորն, զի
մի գարշեացի արքայորդին՝ ի ձեռն
բանից և վարուց: Սրբեացուք, կաց-
ցուք առաջինորա: Նայեաց դու ընդ
այժմու խօսեալս, զի զգուշացեալ
է յամենայն իմեքէ, զի յամենայն
իմեք հաճոյ լիցի անմահին՝ որում
խօսեցաւն:

Գոհացուք զամենայնի Տեառն
Որդւոյ. զի ինքն իբրու զհուր ուտիչ
է, խոնարհեցաւ շնորհաւ իւրով՝ զի
խօսեացին նմա ազախնայք իւր:

Արդ սրբեացուք զանձինս մեր,
յստակեացուք զլէզուս մեր: Բերան
մեր անարգեսցէ զայգանութիւն, և
սիրտք մեր՝ զխորհուրդս չարս: Առէք
հանգերձեցէք զլապաւերս ձեր, և

արկէք եղ յամանս ձեր. զի իբրեւ
կարգացի ձայն յարութեան, լու-
ցեալք՝ ընդ առաջ լինիցիք լուսովք
ձերովք: Կազմեցէք զպաշարս ձեր,
և ճանդերձեցէք զճանդերձ ձեր, զի
պաշարօք և ճանդերձիւք մուծանէ
զձեզ յառապաստ իւր: Մարմինք որ
լուսացան և սրբեցան, կացցեն նոյն-
պէս առանց արատոյ: Մութձակքն
այն զոր Զնջեցին ջուրք՝ մի եւս եր-
կրորդեացին և դրեացին: Աղօթք՝
թեւք եղիցին մեզ, և պաշք՝ իբրեւ
զազանեւին: Զընկերսն փրկեսցուք
որպէս զանձինս, և զորդիս՝ առա-
ւել քան զանձինս մեր: Փոքր մի,
և մնայ ամենայն զարդ զարդարանաց՝
լկոեաց, և որկորստութիւնք՝ յոր-
կորէից, և ցանկութիւնք՝ ի բողա-
նոցաց: Մեծ է քան զամենայն ինչ
զոր խոստացաւ Տէրն ամենայնի,
սալ յեա ամենայն իրիք այնց՝ որք
անարգեցին զամենայն ինչ:

Օրհնութիւն յարժանի տացուք
նմա ի մէջ այսր օրհնեալ հարսա-

նեաց, և աղօթս արասցուք՝ զի ար-
ժանի լիցուք հարսանեացն յաւի-
տենից:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԷ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ԱՆԻՐԱՆԻՆ ՈՐ ԵՏ ՄԵԶ ԶՄԱՐ-
ՄԻՆ ԻՐ Ի ՔԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՂԱՅՆ ՄԵՐՈՅ

Ասաց Տէր մեր յԱւետարանին.
Եթէ ոք ոչ ուտէ զՄարմին և ըմպէ
զԱրիւն որդւոյ մարդոյ, ոչ ունի
զկեանս խոստացեալս: Պնդեսցուք,
եղբարք, զի արժանի լիցուք առ-
նուլ զգեղն կենաց նորա. զի ամե-
նայն որ ոչ առնու յարժանի՝ այնմ
հաւասար է որ ոչ առնու: Քանզի
այն որ ոչն առնու, քանզի ոչ հա-
ւատաց՝ ոչ մերձեցաւ. և որ ոչ առ-
նու սրբութեամբ՝ անարգանս կամի
առնել նմա: Աւցուք զՄարմին նո-
րա, զի մի նմանեսցուք Ժողովր-
դեանն որ ոչ հաւատացին: Բայց
սրբապէս մատիցուք, զի մի գուցէ

նմանիցեմք արհամարհողաց: Ձի որ առնու զնա իբրու չէ արժանի՝ դատաստանս առնու անձին իւրում: Եւ այս են զարմանք, զի շահեցաւ մահ կենօք՝ յետս ընդդէմ: Յորժամ այր առն մեղիցէ, յԱստուծոյ քաւինա, իսկ որ առ Աստուածն մեղանչէ, ո՞վ է այն որ քաւէն զնա: Հրեշտակք ոչ հասանեն ի զօրութիւնս մեծ որ ի ձեռս մեր, և ոչ տուաւ քրովբէից՝ զոր առնուն շրթունք մեր: Հրեղէնք զրկեալ են ի նմանէ, և աշա շնորհեցաւ ստեղծեցելոցս: Առողջք խափանեցան ի նմանէ՝ զի սրտեսցէ սովաւ զվիրաւորս: Եւ զուարթունք որ ոչ աղակցացան՝ ցանկացան եզինն սարարակի: Ձի վերինք փափաղեցին նմա, քանի ծանրացի հողեղնացս որք ի խրախուծութիւն խնդրեմք զնա: Ձի չեն կարօտ քաւութեան՝ արդեւ զնա յարժան ի զուարթնոց, և ետ մարդկան՝ ի վեր քան զարժանն: Դեղ կենաց թռեաւ ի բարձանց՝ զի բնակեացէ

յարժանիս իւր: Սրբեսցուք զանձինս և զխորհուրդս մեր ի սրտիւ փառաց նորա: ՉԱստուած ունիմք ի ձեռս մեր, մի եղիցի արատ ի մարմինս մեր: Մահալ բնակելով բնակէ ի մեզ, սրբեսցուք զողիս մեր ի ներքոյ. զի թէ ի դրօշակէ հանդերձի նորա եւ մեծ առողջութիւն, քանի՞ եւս ելցէ ի Մարմնոյ նորա քաւութիւն աղակեղեցի:

Մի են ի ժամու յայսմիկ քահանայն՝ և որ առնու զնա: Մեծ է քան զմեզ մինչ բեկանէ զնա, իբրեւ առնումք զնա՝ հաւաստի ընդ մեզ: Չգոյշ լիցի որ մատուցանէն զնա, դուցէ փոքրկացի քան զառողն: Փութացի և առողն առաւել լինել քան զմատուցիչն: Նոքա բեկանեն զՄարմինն ի ձեռն աշտիճանացն. հասանեն մարդիկ ի Մարմինն՝ ոչ աշտիճանօք՝ այլ վարուք: Սակաւ է բերան դո՛հանալոյ և լեզու օրհնելոյ. զի այն՝ որ երկինք փոքր են նմա, փոքրկացաւ լինել ըստ ձեռս

մեր: Լեառն Սինեա յորում էջ՝ դո-
ղումն մեծ հնչեաց ի նմա: Ոյժ՝
յորմէ սրտեցաւ լեառնն՝ ահա ա-
ռեալ ունին մատուցէ մեր: Երկիր
և ծով և երկինք, իբրեւ յափ փա-
կեալ են ի նա. և այն՝ որում փոքր
են բնութիւնք՝ բերան տկար բա-
ւեաց նմա: Պարգեւ է այս զարմա-
նալի, զի բնակեաց ի մեզ Տէր հա-
նապաղ: Ահա եթող զերկինս և էջ,
սրբեցուք նմա զառապատ սըր-
տից: Հաւատով թէ մերձեցուք,
իբրեւ քաւութիւն տայ մեզ: Սըր-
բելով սրբէ զմեզ, և օգնութիւն մեծ
տայ նա մեզ: Գոհացուք, եղբարք,
զի արժանի եղաք կենդանի Մարմնոյ
Փրկչին մերոյ: Եւ զի անարգեցաւ ի
Ժողովրդէնէն յայտնապէս, պատուե-
ցին հեթանոսք ծածկապէս:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԸ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՋՄԱՐՄԻՆ ԻՒՐ Ի
ՍՊԱՆՈՒՄՆ, ՋԻ ՈՒՐԱՅ ԼԻՅԻՆ ՆՈՎԱԽ
ՀԵԹԱՆՈՍՔ

Սրբապէս կերիցուք զՄարմինն՝
զոր բեւեռեաց Ժողովուրդն բեւե-
ռօք: Արբեցուք իբրեւ զգեղ կենաց
զԱրիւնն որ բղխէ ի կողէ նորա:
Մարմինն զոր եհատ ի վերնատանն՝
ահա բաշխի ի միջի մերում: Եւ
բաժակն զոր ետ առաքելոց իւրոց՝
ահա առին զնա շրթունք մեր: Ըստ
այսմ՝ օրինակի տայ մեզ քահանայն
զոր հատանէ և բաշխէ: Սրտիւ սըր-
բով, որպէս մատեան աշակերտքն՝
մատիցէ ամենայն մարդ: Վրան ժա-
մու գործեաց Մովսէս ի մէջ անա-
պատին Աստուածութեանն. զի ի
սիրտս նոցա չէր բնակեալ ի սըր-
բութիւն սրբոցն բնակեացէ: Հեթա-
նոսաց շինեցաւ եկեղեցի, Ժողովեաղ

աղօթից. յանձինս մեր բնակէ՛լ զօրութիւնն, կառավարն ամենայնի: Հոգւոյն Սրբոյ մկրտութեամբն ի քառութիւն մեղաց հաղորդիմբ. և զօրութիւն նորա՝ որ ի մէջ Հացին բնակեալ է, մտանէ հանգչի ի մեզ, և պատրաստէ կազմէ հանապազ: Քահանային սրբոյ զոր կոչէ՝ աջն դրդիչ իջանէ: Իբրեւ ոչ փոխէ նա ի տեղւոյն, ահա առ Հօր է՝ և ի Հացիս, և ընդ աջմէն՝ և ի բաժակիս: Ի վեր և ի խոնարհ, և ի սրաի մերում. և ո՛ր կարէ կալ ի վերայ նորա: Ոչ էթէ շոգի կամ թերացումն ի նմանէ մտանէ բնակէ ի մեզ, այլ ի միում ի մէջ բնակէ ամենայն՝ և ամենեքեան ոչ բաւեմբ նմա: Արդ զի փոքրկացոյց զանձն իւր ըստ անձանց առողայ իւրոց, բնակեացէ երկիւղ՝ յորս բնակէ Որդի Սրբոյն: Նոյն ինքն էր ի վերնատունն որ տայրն, և բաշխեալ լինէր ամենեցունց: Թէպէտ և ժողովուրդն սպան զնա, ինքն զինքն սպան ձեռօք իւրովբ:

Զսպանեալ զոր սպանին ձեռք իւր՝ խաչեցին անմիտքն ի Գողգոթայ: Թէ չէր սպանեալ զանձն իւր խորհրդիւ՝ ոչ սպանանէին զնա ճշմարտիւ: Նախ քան զօրն սպան զինքն յօրինակ, և ապա յետ առւորն՝ ըսպանին զնա: Զի մատնեաց զմարմին իւր ժողովրդեանն՝ այսպանել զնա որպէս և կամեցան, ահա ետ զՄարմին իւր հեթանոսաց՝ պատուել զնա որպէս և սիրեցին: Մեռաւ նովաւ ժողովուրդն որ սպան զնա, կեցին նովաւ հեթանոսք առողբ իւր: Զի զՀրէաստան կործանեաց սպանմամբ իւրով, չինեաց զՆկեղեցի Արեամբն իւրով: Ժողովուրդն առաջին որ յարձակեցան ի նա՝ ցրուեցան ընդ չորս կողմանս. և հեթանոսք ցրուեալբ որ ցնծացան ի նա՝ ժողովեցան ի մի ժողով:

Օրհնեալ որ արժանի արար զՆկեղեցի՝ զի քառեցին Մարմնով և Արեամբ նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԹ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՁՄԱՐՄԻՆ ԻՐ Ի ՔԱՍ
ԻՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՈՅ

Կարեօք մատկցուք, եղբարք, առ
Մարմինս այս զոր տալ քահանայս,
և գողումն բնակեցէ ի շրթունս մեր՝
յառնուլ զդեղս կենաց: Ի ժամու
յորում հասանի Մարմինն սուրբ,
զգենումն նորա յիշեսցուք*)...

ԿՅՈՒՐԴ Ծ.

... օրէն է մերձենալ. զի թէ ըզ-
թերուծիւնս թողու նմա և առանց
աղտոյ առնէ զնա: Իսկ որ միշտ է
զգածեալ ի մեզս՝ արժան է նմա գի-
տել զանձն իւր: Զի գուցէ իբրեւ
ոչ սրբի՝ թշնամանս առնէ Մար-

* Աստի հս երկք թուղթք բանից ան-
կեալ:

մնոյն, այնպիսին երկոքումք մե-
ղանչէ: Զի ոչ զանձն իւր գիտէ նա
թէ յորում աղտեղութեան է, և ոչ
զՄարմին Տեառն իւրոյ՝ թէ քանի
մեծ է: Առաքեալ գրէ վասն այն-
պիսւոյն, թէ ի պարտաւորութիւն
իւր առնու զնա: Զի ոչ յորժամ
սուրբ է առնու զնա, և ոչ կարեօք
մերձենայ ի նա յամենայն ժամու:
Որով մտօք մերձենայ մեղաւորն որ
միշտ մերձենայ՝ եթէ ոչ արհամար-
հութեամբ: Երանի՜ որ եղև ար-
ժանի մկրտութեամբ քաւութեան,
և մերձեցաւ ի Մարմին և յԱրիւնն
նորա, իբրու չիցէ ըստ գիւտի մտաց
իւրոյ: Յետ սորա, այնմ երանի՜ որ
մերձենայցէ երկիւղիւ, և հաւատայցէ
թէ քաւութիւն լինի նմա որպէս և
գրեալ է: Լուարուք, եղբարք, Որդ-
ւոյ՝ զի ասէ, թէ Որ ուտէ զՄարմին
իմ՝ նա յիս և էս ի նա. և Յարու-
ցից զնա յաւուրն յետնում: Իսկ
եթէ և ի գերեզմանն մեր ընդ մեզ
է, որպէս և ասաց, յայսմ աշխարհի

և արքայութեան ո՞րչափի էւս առաւելել առ մեզ: Չայս բան լուան աշակերտքն և ոչ համբերէին: Երկմտեցին թէ զիարդ մարթի այսմ լինեւ, որում չէ մարթ: Խորհեցան թէ զիարդ տայ մեզ մինչ կենդանի է, և յետ մահու իւրոյ: Եւ ո՞ կարէ ուտել զմիս մարդոյ՝ մինչ կենդանի է և կամ մեռեալ: Թշնամանեալ նորա՝ այսմ թերեւս մարթ է լինել. իսկ ուտել կենդանւոյն զՄարմին նորա՝ կամ իբրեւ մեռեալ լցէ, չէ մարթ: Ոչ լուան միամտաբար, և ոչ հոգեպէս դատեցան զայն. տեսին թէ խիստ է քան զնոսա՝ թողին զնա և դնացին:

Ոչ կամեցաւ յայտնել Փրկիչն ըզխորհուրդ Մարմնոյննախ քան զԺամանակն: Եթէ ուտեն զնա՝ ասէր, իսկ եթէ զիարդ՝ ոչ գուշակեաց: Մեծ էր սէր առաքելոցն, որք սիրով իւրեանց զՄարմինն մինչ կենդանի էր և մեռեալ՝ ուտել պատրաստեցան: Մինչհետ հարեալ էր զչացն՝

ուտէին զնա ծածկապէս, իսկ յորժամ բաշխեաց՝ յայտնապէս մերձեսցին ուրախութեամբ:

Արդ ուտէ զՄարմին Որդւոյ, ըզՀաց կենդանի ուտէ: Եւ որ ըմպէ զԱրիւնն՝ ճաշակեն շրթունք իւր զգեզս կենաց: Իսկ մէք որպէս մարդք որ զՄարմին Բարձրելոյ ուտեմք, սրբեացուք նմա: Զի որպէս հանգուցեալն ընդ աջմէ՝ հանգիցուք, և խորհուրդքս մեր, զի յոյժ սիրեաց զմարդկութիւն նորա: Ահա ամենայն իւրեք դարմանէ զմեզ Մարմնովն իւրով, սրբէ զաղտ մեր Արեամբն իւրով՝ որով հաղորդեմք ընդ նմա: Արդ եթէ որ ոչ ուտէ զՄարմին նորա և ըմպէ յԱրիւնէ նորա՝ չեք նմա կեանք որպէս ասացաւ, վայնայնց որք ոչ առնուն, քանզի ոչ կամեցան հաւատալ ի նա: Լաւ է մեղաւորին որ մատուցանէ ի բիւս իւր սիրով և պինդ հաւատով՝ զի քաւեսցի նովաւ, քան այնմիկ՝ որ արդարն է և առնու զնա ի յուլա-

նալեաց: Չիք ստոյգ որ արհամարհանօք մերձենայ ի Մարմին Տեառն մերոյ. զի եթէ այսպէս է, չէ նա ստոյգ՝ այլ սուտ է ամենեւին ի ներքոյ: Չիք որ անարգէ զԱրքութիւնն՝ և ինքն լինիցի ի սրբութիւնն: Որ առնու զՄարմինն արհամարհանօք՝ սունէ զինքն դարչելի վաղվաղակի:

Տացես, Տէր, մոլորելոց՝ զի մերձեցին առ նա հաւատովք, և արժանի արասցես զարատաւորս՝ զի մերձեցին ի սա դողութեամբ:

ԿՅՈՒՐԴ ԾԱ.

ՈՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԴՐՈՇՄԵԱՑ ԱՐԵԱՄԲ ԻԻՐՈՎ,
ՈՐԲ ԶՀԱՒԱՍՍ ՆՈՐԱ ՍՏԱՅԱՆ

Զի ցանեցին հեթանոսք զարիւն անասնոց առաջի որթուց, հեղ զԱրիւն իւր Որդին օծեալ յարբուսն ամենայն մարդկան: Եւ զի զոհեցին միս դրօշելոց՝ բարկացուցանել զԱստուած, եղև մեզ Որդին պատարագ

հաշտութեան, հաշտեցուցանել ընդ մեզ զՀայր իւր: Զի կերակրէին զաստուածս՝ եղև մեզ Աստուած ի կերակուր: Եւ զի զենուին զուարակս կռոցն, եղև մեզ Որդի պատարագ՝ միով կատարեալ Պատարագաւն: Խնայեաց զոչխարսն ի սպանմանէ, և զորթսն ի խոհակերմանէ, և զթըռչունսն ի յօշուածոյ: Զի նկարեաց զմեզ Տէր յորովայնի, կերակրէ ըզմեզ արտաքոյ արգանդի յայտնօք և ծածկեցելովք: Հոգաբարձ է հոգւոց և մարմնոց. կեցուցանէ զմարմին հացիւ, և զոգի՝ կենդանի Հացին: Արբուցանէ գինովք զմարմինս մեր, և զհոգիս՝ Բաժակաւն փրկութեան: Զի արարին հեթանոսք զդրօշեալս՝ հարկ եղև կերակրել զնոսա: Եւ զի չիք բերան որ ուտէր, եղև նոցա հուր՝ բերան: Հո՛ւր որ ուտէր զդոհոցա, և զրկեալ են աստուածք նոցա: Եւ գինին որ նոցա նուիրի ըմպէ զայն երկիր ծարաւի: Եթէ Մովսէս, որ ետես եւեթ զԱստուած՝ այնպէս

փառաւորեցաւ, քանի եւս փառաւորեցին միտք՝ յորս բնակէ Որդի Սրբոյն: Զի օձն մեռեալ բժշկեաց զծակուտուածս օձիցն այնց, քանի եւս բժշկեացէ Մարմին կենդանի ըզհարուածս մարմնոց ընկերաց իւրոց: Եթէ այն՝ որ անհանձարն էր, բաշխեաց ձրի առողջութիւնս, Տէրն աւմենայն գիտուածեան՝ քանի եւս տացէ զկեանս իւր ձրի: Եթէ օրինակ աւնիծեալ օձին կեանս ետ մարմնոց, Մարմին և Արիւն Օրհնելոյն՝ քանի եւս տացէ հոգւոց: Նմա փառք վասն ամենայնի:

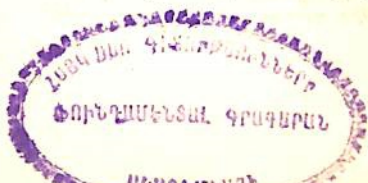
Յ Ա Ն Կ

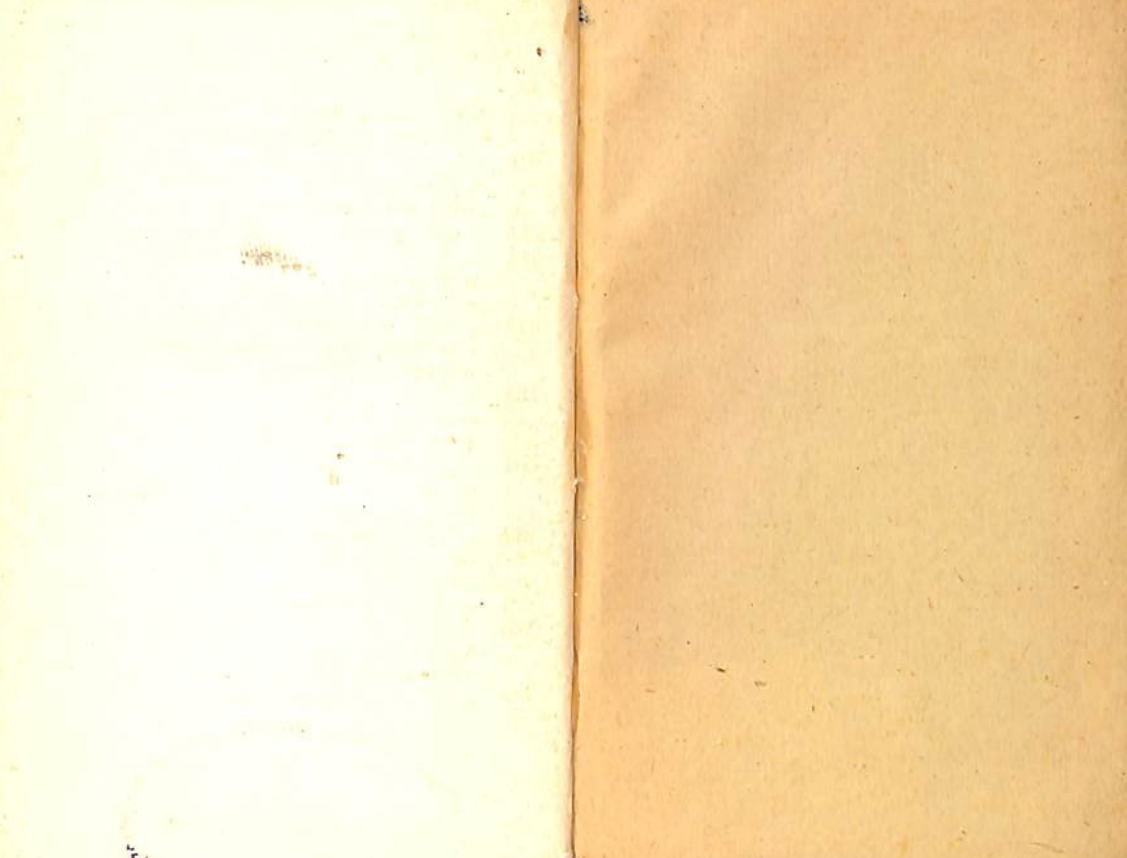
Ա.Զ.Գ.	5
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՔ	13
ՎԱՍՆ քնոյ և արթնութեան	15
ՎԱՍՆ հակողաց	19
ԿՅՈՒՐԴ ԺԶ	23
ԿՅՈՒՐԴ ԺԷ. — Օրհնեալ է որ ի հինգնկանակէն յազեցոյց հազարս րազումս.	27
ԿՅՈՒՐԴ ԺԸ. — Օրհնեալ Տէր և անդրանիկն, որ կերակրէ զամենայն ակնարկելով կամաց իւրոց.	31
ԿՅՈՒՐԴ ԺԹ. — Օրհնեալ Միածինն, որ յարգեւէ նորա կերակրին ամենայն արարածք.	34
ԿՅՈՒՐԴ Ի. — Օրհնեալ որ ետ մեզ կերակուր ի դարմանի կարօտութեան մերոյ	38
ԿՅՈՒՐԴ ԻԱ. — Օրհնեալ որ անհոյց զծոցս ամուլ ի մէջ տան կնոջն այրւոյ, զի սրուակք և սա-	

- փորը ամուլը՝ ծնան յանկարծ
յական թոթափել 43
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԲ. — Օրհնեալ է Տէրն
ամենայնի, որ է հոգաբարձու ա-
մենայնի 46
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԳ. — Քեզ օրհնութիւն,
Տէր մեր, զի է շնորհաց քոց կե-
րակրին ամենայն հաւատացեալք . 50
- ԿՅՈՒՐԴ ԻՊ. — Օրհնեալ որ ես
մեզ կերակուր, և խոստացաւ ըզ-
գրախան աղենական 53
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԵ. — Օրհնեալ որ կե-
րակրէ է մեծութենէ իւրմէ զա-
մենայն քաղցեալս երկրի . . . 56
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԶ. — Օրհնութիւն Որդ-
ւոյ օծելոյ, որ կերակրէ զամե-
նայն յիւրմէ 60
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԼ. — Օրհնութիւն, կե-
րակրէ ամենայնի՝ է քաղցեալոց
որք լցան և նշխարեցին 63
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԹ. — Օրհնեալ է այն
որ չէն իւրե կարօտ, որ ընուն
զամենայն կարօտութիւնս մեր . 64
- ԿՅՈՒՐԴ Լ. 67
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԱ. — Օրհնութիւն Տեառն
բարեբարի, որ կերակրեաց զա-
րարած իւր 71

- ԿՅՈՒՐԴ ԼԲ. — Օրհնեալ որ է
ձեռն սիրելոյ իւրոյ՝ կերակրէ
զաշխարհ լրիւ իւրով 75
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԳ. — Ի քաղցեալոց որ
լցան և նշխարեցին, քեզ օրհնու-
թիւն, Տէր կերակրիչ 78
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԴ. — Քեզ օրհնութիւն է
տիեզերաց, կերակրիչ աշխարհի
գթութեամբ քով 82
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԵ. — Ի քաղցեալոց յա-
ղցեալոց՝ քեզ օրհնութիւն, Տէր
կերակրիչ 84
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԶ. — Օրհնեալ Տէր, որ
կերակրէ զամենայն մարդիկ . . 88
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԷ. — Օրհնեալ է Տէր
որ կերակրէ շնորհիւ իւրով զհա-
ւատացեալս 91
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԸ. — Օրհնեալ որ կե-
րակրէ զամենայն շունչ իւր զհա-
զարս յանապատին 94
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԹ. — Օրհնեալ որ կե-
րակրէ ողորմութեամբ իւրով զաշ-
խարհս, զոր հաստատեաց զթու-
թեամբ 98
- ԿՅՈՒՐԴ Խ. — Օրհնեալ որ եկեր
ընդ աշակերտան, զի ցուցէ Բէ
մարմին զգեցաւ 103

- ԿՅՈՒՐԴ ԽԲ. — Ի քաղցեւոյ և ի
լիութենէ մերմէ, քեզ օրհնութիւն
Տէր բարերար 107
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԳ. — Քեզ օրհնութիւն
յամենայն կողմանց զոր կերաւ
կրեա հանապազ շնորհօք քովք . 112
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԴ. 116
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԵ. — Օրհնեալ Որդի
Տեառն ամենայնի, զի նա է որ
կերակրէ զամենայնս 118
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԶ. — Օրհնութիւն այնմ
որ կերակրէ զամենայն տիեզերս
ոգորմութեամբ իւրով 121
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԷ. — Օրհնեալ անդրա-
նիկն որ ետ մեզ զմարմին իւր ի
քաւութիւն մեղացն մերոց . . 125
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԸ. — Օրհնեալ որ ետ
զմարմին իւր ի սպանութիւն, զի ու-
րախ լիցին նովաւ հեթանոսք . 129
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԹ. — Օրհնեալ որ ետ
զմարմին իւր ի քաւութիւն ամե-
նայն հաւատացեւոց 132
- ԿՅՈՒՐԴ Ծ. 132
- ԿՅՈՒՐԴ ԾԱ. — Օրհնեալ որ զրոշ-
մեաց արեամբ իւրով՝ որք զհա-
ւատս նորա ստացան 136

(454.) 380

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

901000918